

JMG

Kandidatuppsats i
journalistik

2018-05-23

Institutionen för journalistik,
medier och kommunikation

www.jmg.gu.se

Den starka kvinnan och den mjuka mannen

En kvalitativ analys av gestaltningen av kön och normbrott i
personporträtt i Elle och Café

Författare: Emilie Wahlström
Handledare: Gabriella Sandstig
Kursansvarig: Marina Ghersetti

GÖTEBORGS UNIVERSITET
JOURNALISTIK, MEDIER OCH KOMMUNIKATION

Abstract

This bachelor thesis in journalism explores how gender and gender roles are being portrayed in profile interviews in the two Swedish lifestyle magazines Elle and Café. Elle is a magazine that is marketed towards women, and Café is a magazine marketed towards men. In every issue, there is a profile interview portraying a famous person. These are the texts that are being analyzed.

The theories that the study is based upon are gender theory and framing theory. The gender theories that are used are theories about masculine and feminine stereotypes and theories about performance, the heterosexual matrix and subversive acts. With the method of qualitative textual analysis, this study explores how the person in the profile interview is portrayed and if there are any differences in portraiture based on the gender of the person. It also explores if there are any frames that reoccur throughout the texts and if there is anything outside of the gender norms or any subversive acts that are being portrayed.

The main results show that there are no subversive acts represented in the profile interviews. The results also show that the men often are portrayed as sensitive: they get to talk about subjects that are not commonly associated with interviews about men, and that the women often are portrayed as strong: they are described as confident and authoritative and they also get to voice their opinions about subjects such as feminism.

Keywords: Gender, Gender roles, Profile interview, Framing, Journalism studies, Gender studies

Nyckelord: Kön, Könroller, Personporträtt, Gestaltningar, Journalistik, Genus

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	4
2. Tidigare forskning.....	5
3. Teoretiskt ramverk.....	6
3.1 Performativitet, den heterosexuella matrisen och subversivitet	7
3.2 Maskulina och feminina attribut.....	8
3.3 Gestaltningsteorin	9
4. Syfte och frågeställningar.....	10
5. Metod och urval.....	10
5.1 Metod	10
5.2 Urval	12
5.3 Validitet.....	12
5.4 Introduktion till texterna	13
6. Resultat och analys	17
6.1 Hur den intervjuade gestaltas.....	17
6.1.1 Karriär	17
6.1.2 Familj och relationer	21
6.1.3 Utseende och stil	24
6.2 Gestaltningar som återkommer.....	25
6.3 Könroller och normbrott.....	28
7. Sammanfattning av resultat och analys samt återkoppling till tidigare forskning.....	31
7.1 Sammanfattning av resultat och analys.....	31
7.2 Återkoppling till tidigare forskning	32
8. Referenser.....	35

1. Inledning

I samhället i dag finns det väldigt mycket information att tillgå, som berättar hur vi människor kan leva våra liv. Vilka yrken som är populära, vilka kläder som anses snygga, vilka åsikter som anses okej. Det går även att argumentera för att mycket av det vi tar till oss kommer i från medier av olika slag. Vi kan läsa om allt som sker i världen, och om hur saker och ting ter sig och ser ut. Vi lär oss helt enkelt om världen runt om kring oss genom att konsumera medierad information. En typ av sådan medierad information är information om hur kända personer lever sina liv, och det är lätt att influeras och inspireras. En annan typ är information om kön och könsroller. Detta kanske inte alltid är explicit i de texter vi läser, men det finns ofta mellan raderna. Vi lär oss helt enkelt vad som är accepterat och hur vi ska agera utifrån från det kön vi är.

Med detta som bakgrund undersöker den här studien personporträtt i tidskrifterna Elle och Café. I dessa personporträtt intervjuas kända människor om sitt liv – de berättar om sitt jobb, sin familj och vad de tycker och tänker om olika saker. Det som studeras i personporträtten är gestaltningar av kön och könsroller, men också om det är några normbrott som sker i texterna, och i så fall hur. Syftet är alltså att försöka se om personporträtten följer de könsnormer som finns i samhället, eller om det finns representationer i texterna som på något sätt bryter mot normen. Eftersom vi människor får kunskap om vår omvärld genom den information vi tar till oss via medier, är det intressant att se vilken information om just kön och könsroller som presenteras i personporträtten i Elle och Café.

2. Tidigare forskning

Hur kön, könsroller och kvinnor och män gestaltas i medierna har studerats på många olika sätt, med flera olika infallsvinklar och fokuspunkter. Jonita Siivonen (2007) är en av de som studerat ämnet. I avhandlingen *Personporträttet som tidningsgenre* undersöker Siivonen personporträttet som genre utifrån olika teman, däribland kön. En av slutsatserna är att det inom genren personporträtt finns särskilda normer som fungerar som en sorts mall som alla personporträtt förhåller sig till. Vidare menar Siivonen att det finns en feminin personporträttsnorm och en maskulin personporträttsnorm. Den feminina normen innebär att kvinnan befinner sig nära hemmet, att hon förväntas ha barn – har hon inga än förväntas hon skaffa barn – och att hon är föräldern som tar hand om barnen och sköter hemmet. Vad gäller karriären är hon ödmjuk inför sin framgång. I normen ingår det även att ”kvinnor gillar flärd” (ibid:384), alltså att kvinnan förväntas bry sig om sitt yttre. I den maskulina normen är ambition karriärmässigt underförstått. Mannen kan vara långt hemifrån och han förväntas inte heller ha barn. Om han har barn är han ”förälder på fritiden”(ibid: 384) och snarare den försörjande föräldern än den med ansvar för barnens omsorg. Det förväntas inte heller att han ska ha ett intresse för sitt utseende utan ”män är som dom är”(ibid:384).

Även Lisa Grettve och Ida Nordén (2015) har studerat personporträtt, men med fokus på hur mammarollen gestaltas. I kandidatuppsatsen *Allt om förlossningen, amning, kärleken och karriären* har de undersökt hur mammarollen gestaltas i personporträtt i tidskriften Mama. Författarna menar att de mammor som porträtteras i tidskriften är kvinnor som gör allt och lite till. De är ”... genomgående framgångsrika, både i sitt yrkesliv och familjeliv.”(ibid:46). Mamman som gestaltas här ”...är i förstahand mor, i andra hand allt annat.”(ibid:47).

Både Siivonen och Grettve och Nordén menar alltså att det presenteras en bild av kvinnan som en person som i första hand ska ta hand om sina barn, och har hon en karriär så är det en ständig balansakt som sker mellan karriären och barnen. Medan Grettve och Nordén enbart undersökt personporträtt gjorda på kvinnor som redan är föräldrar, har Siivonen undersökt även kvinnor som inte har barn – än. Förväntningen är, enligt Siivonen, att kvinnor som inte har barn vill och kommer att skaffa barn. Grettve och Nordén undersöker specifikt hur mammarollen gestaltas, medan Siivonen även har tittat på hur män porträtteras. Männerna har inte samma krav på sig att ha både karriär och familj, utan är snarare den roliga pappan som tar hand om barnen på sin fritid. En fråga som kan ställas med detta som bakgrund är om detta är något som stämmer in på de personporträtt som publicerats i Elle och Café? Eller är det så att de på något sätt bryter mot detta mönster?

Att det inte finns samma förväntningar på män som på kvinnor menar även Elizabeth Castle. I masteruppsatsen *Unapologetically Elle: how personal experience in Elle contributes to the magazine's third-wave feminist identity* undersöker Castle (2015) hur tidskriften Elle använder sitt redaktionella material för att representera kvinnors erfarenheter och hur detta material förhåller sig till tredje vågen-feminism. Det material som studerats är redaktörstexter, personliga essäer och personporträtt publicerade i Elle under 2014. Castles slutsats är att Elle, genom sitt redaktionella material, förespråkar kvinnors rätt att själva välja hur deras liv ska se ut, vilket kan ses som en sorts tredje vågen-feminism. Castle menar dock att det är stort fokus på att kvinnor kan vara och göra allt samtidigt – ha en karriär, fokusera på sitt yttre och ha ett aktivt privatliv – vilket Castle menar visar på att man inte tar hänsyn till patriarkala strukturer där kvinnor förväntas göra mycket mer än män.

Kerstin Engström (2008) är ytterligare en av de som studerat journalistiskt material utifrån ett genusperspektiv. Engström har dock en annan infallsvinkel än de som nämnts ovan. Det som skiljer

Engströms studie från de studier som nämnts tidigare är att Engström valt att studera en annan typ av journalistiska texter. I avhandlingen *Genus & genrer – forskningsanknutna genusediskurser i dagspress* undersöker Engström hur olika journalistiska texter som har forskning som utgångspunkt gestaltar kön och genus, kvinnor och män och kvinnligt och manligt. Studien är gjord på material publicerat i Dagens Nyheter och Aftonbladet under 2001. Resultaten, menar Engström, visar att gestaltningarna ser olika ut beroende på vilka genrer man tittar på. I nyhetstexter är den bild av kön som presenteras biologisk-essentialistisk. Här ligger fokus på "...kön som biologi och som skillnad" (ibid:238), alltså att kvinnor och män är två fasta biologiska kategorier som är essentiellt olika. I rapportering om sjukdom och behandling förekommer kvinnor oftare än män, vilket Engström menar bidrar till att skapa en bild av kvinnan som svagare än mannen. I texter som ingår i tidningarnas kultur-delar är den bild av kön som representeras annorlunda. Här finns ett tydligare fokus på jämställdhet menar Engström, och här gestaltas kön och genus som sociala konstruktioner. Texter i den här kategorin, skriver Engström, kan bidra till nya normer och tankar kring kön. Här finns "...starka, framgångsrika kvinnor och 'mjuka' män..."(ibid:240).

Både Engström och Castle skriver om kvinnor som beskrivs som framgångsrika. Engström menar att detta kan vara en del i att skapa nya normer, medan Castle menar att den typ av framgång som presenteras i Elle snarare är en del i det patriarkala system som råder i dagens samhälle. Vidare är Engström och Siivonen de två som studerat både hur män och kvinnor framställs. I Siivonens studie ligger fokuset på hur skildringen av män och kvinnor skiljer sig åt i personporträtt, medan det i Engströms studie är fokus på texter med utgångspunkt i forskning. Det de har gemensamt är att båda studierna kommer fram till att gestaltningen av kvinnor och män ser olika ut.

Utifrån den forskning som nämnts ovan kan man se att det finns flera olika vinklar att välja när man ska studera hur kön och könsroller gestaltas i medierna. Det har gjorts studier där man tittat på gestaltning i personporträtt, och det har även gjorts studier med ett genusperspektiv där materialet består av andra typer av journalistiska texter. Både Siivonen (2007) och Grettve och Nordén (2015) har studerat personporträtt, medan Engström (2008) i sin studie har undersökt hur kön och genus gestaltas och konstrueras i journalistiska texter som har utgångspunkt i forskning. Slutligen har Castle (2015) i sin masteruppsats studerat det redaktionella materialet i Elle, för att se hur det förhåller sig till tredje vågen-feminism. Det fokus jag valt att ha på min studie är hur kön och könsroller gestaltas i tidskrifterna Elle och Café, genom att studera personporträtt från båda tidskrifterna. I den forskning som tagits upp här har det gjorts flera liknande studier, där man tittat på personporträtt. De personporträtt som studeras här är dock publicerade i andra typer av tidskrifter eller tidningar än de som ingår i mitt material. Vidare har Castle studerat en av de tidskrifter jag valt att ha med i min studie. Castles studie har dock ett annat fokus, eftersom den studerar andra typer av texter som publicerats i tidskriften. Castles fokus på tredje vågen-feminism skiljer sig även det från det fokus jag valt att ha i min studie. Det kan alltså sägas att det finns en plats för den studie jag vill genomföra, då den skiljer sig från den tidigare forskning som finns på området.

3. Teoretiskt ramverk

Det teoretiska ramverk jag kommer att använda mig av är delvis genusteoretiskt och delvis journalistisk teori. Inom genusteori menar man att kön inte är en statisk identitet eller fast given kategori. Det är inget som man bara är. Som Simone de Beauvoir skriver i sitt välkända verk *Det andra könet*: "Man föds inte till kvinna, man blir det."(deBeauvoir, 2002:325). Raewyn Connell skriver i *Om genus* att vi hela tiden arbetar med att "...skapa genusskillnader genom att visa upp perfekta exempel på maskulinitet och femininitet."(Connell, 2015:19). Kön och könsidentiteter är

något som hela tiden konstrueras, genom att människor förhåller sig till genusordningen som råder i samhället. Man skapar sin identitet som ett visst kön genom att följa de normer som gäller för det könet (ibid:18-20). Man kan alltså säga att genusordningen inte är något som existerar utanför oss människor, utan att vi snarare hela tiden är med och bidrar till dess konstruktion.

3.1 Performativitet, den heterosexuella matrisen och subversivitet

Judith Butler är en av de mest välkända teoretikerna när det gäller queer- och genusteori. Två begrepp som Butler använder är performativitet och heterosexuell matris. I *Genus ogjort* skriver Butler (2006) att ”Genus är inte exakt vad man ’är’, och inte heller något man ’har’”(s. 59-60). Det kan alltså sägas att kön och genus inte är något som finns inneboende i en person. Enligt Butler finns det inget biologiskt kön som påverkar hur en person uppträder och uppför sig (Butler, 2005:83-84). Snarare är det så att en persons kön och genus är konstruerat utifrån sociala normer och genom upprepning av olika typer av agerande – det är performativt. Fanny Ambjörnsson beskriver det på så sätt att ”[k]önsidentiteten är [...] en effekt av ständigt upprepade handlingar. Känslan av att vara [t.ex.] pojke uppstår på grund av att man handlar på vissa specifika sätt och låter bli att göra annat” (Ambjörnsson, 2006:137). Performativitet innebär alltså att det genus som en person har skapas genom ständiga upprepningar av olika typer av handlingar. En persons genus, eller könsidentitet, måste enligt Butler inte hänga ihop med det biologiska kön personen har. Butler skriver att det inte finns ”något ’korrekt’ genus, ett genus som är korrekt för ett kön snarare än ett annat, och som i en mening är det könets kulturella egendom.” (Butler, 2005:72) En man måste alltså inte vara maskulin och en kvinna måste inte vara feminin, enligt Butler.

I boken *Vad är queer?* beskriver Fanny Ambjörnsson (2006) Butlers begrepp heterosexuell matris. Den heterosexuella matrisen kan ses som en sorts tvingande heteronormativitet. Den heterosexuella matrisen innebär att det enbart finns två kön – man och kvinna – som har två genus kopplade till varandra – manligt och kvinnligt. Dessa två kön är varandras motsatser, och de förväntas attraheras av varandra. För att passa in i den heterosexuella matrisen ska en persons kön, genus och begär stämma överens med denna ram. En kvinna förväntas alltså ha en kvinnlig kropp, uppträda kvinnligt och attraheras av män och en man förväntas ha en manlig kropp, uppträda manligt och attraheras av kvinnor (s. 112-113).

Vidare skriver Ambjörnsson om instabila identiteter och subversivitet. Detta innebär att personer på olika sätt bryter mot de förväntat fasta identiteter som finns i den heterosexuella matrisen. Butler menar, enligt Ambjörnsson, att nyckeln till förändring finns i det system som råder nu. Denna förändring uppstår ”...när vi medvetet, eller omedvetet, uppträder på otillåtna, oväntade och omvälvande sätt.”(Ibid:139). Instabila identiteter är ett sätt att kritisera den syn som finns på identiteter som fasta och stabila, till exempel att identiteten kvinna skulle innebära samma sak för alla kvinnor. Detta är dock ”...ett både felaktigt och farligt antagande...” enligt Butler (Ibid:142). Subversivitet kan ses som en sorts brott från och ifrågasättande av den gällande ordningen. Detta kan ske genom att en persons handlingar och erfarenheter inte stämmer överens med de förväntat fasta identiteterna. Exempel på subversivitet är bisexualitet, eller den lesbiska butchen. Bisexualitet blir en sorts subversivitet eftersom den ”...ifrågasätter [...] den heteronormativa ordning som säger att kön är avgörande för vår sexualitet.”(Ibid:144). Butchen blir subversiv eftersom det är en identitet där en kvinna som inte är hetero använder sig av typiskt manliga attribut och klär sig i manliga kläder. Båda dessa identiteter kan ses som brott mot de förväntat fasta identiteter som finns i den heterosexuella matrisen.

3.2 Maskulina och feminina attribut

I boken *Gendered Lives* lägger Julia T. Wood (1998) fram olika stereotypa sätt medier väljer att porträttera kvinnor och män. Bland dessa stereotyper ingår till exempel att porträttera kvinnor som vackra objekt som är beroende av män, och män som självständiga, självsäkra personer som innehar roller med hög status. Wood menar att dessa stereotyper påverkar oss på så sätt att den bild vi får av kön och könsroller blir väldigt begränsad. Stereotyperna gör att vi enbart ser en viss yttring av kön som den normala, menar Wood (s.303-305). De maskulina och feminina stereotyper Wood nämner ser ut som följer:

Tabell 3.1 Stereotypa framställningar av kvinnor och män, enligt Julia T. Wood

Feminina stereotyper	Maskulina stereotyper
Young	Aggressive
Thin	Dominant
Passive	Independent
Dependent on men	In charge
Enmeshed in relationships or housework	Serious
Satisfying men's sexual fantasies	Confident
Ornamental objects	Competent
Please men	Powerful
Stay quietly on the periphery of life	In high-status positions
	Sexually aggressive
	Unafraid
	Violent
	Totally in control of all emotions

Även Liesbet Van Zoonen (1995) tar upp maskulina och feminina stereotyper. I "Gender, representation and the media" skriver Van Zoonen att de stereotyper som används i mediers porträttering av kvinnor och män inte bidrar till en förvrängd bild av kön, då kön kan ta sig många olika uttryck. Snarare är det så att de, enligt Van Zoonen, bidrar till att cementera och bekräfta den ordning där män står över kvinnor (s.318-320). De stereotyper som Van Zoonen beskriver är:

Tabell 3.2 Kvinnliga och manliga stereotyper enligt Liesbet Van Zoonen

Kvinnor	Män
Underrepresentation	Overrepresentation
Family context	Work context
Low status jobs	High-status jobs
No authority	Authority
No power	Powerful
Related to others	Individual
Passive	Active
Emotional	Rational
Dependent	Independent
Submissive	Resistant
Indecisive	Resolute

Utifrån de maskulina och feminina stereotyper som Wood och Van Zoonen beskriver, har nedanstående lista med stereotyper, eller attribut, utformats.

Tabell 3.3 Studiens egen modell med feminina och maskulina attribut

Feminina attribut	Maskulina attribut
Passiv	Aktiv
Fokus på familj och relationer	Fokus på arbete
Fokus på utseende	Fokus på kompetens
Maktlöshet	Makt
I relation till andra	Självständig
Emotionell	Rationell
Livspussel	Karriär
Ödmjuk	Själsäker

Listan har tagits fram genom att sammanfoga de stereotyper som Wood och Van Zoonen använder, utifrån olika teman. Attributen passiv och aktiv kommer från Van Zoonen. Fokus på familj och relationer är framtaget utifrån stereotyperna family context och enmeshed in relationstips or housework. Fokus på arbete är framtaget utifrån work context, high-status jobs och in high-status positions. Fokus på utseende är baserat stereotyperna young, thin och ornamental objects, medan fokus på kompetens är baserat på competent och serious. Attributet makt är framtaget utifrån stereotyper som powerful, authority, dominant och in high-status positions, medan maktlöshet är framtaget utifrån no power, no authority och Stay quietly on the periphery of life. I relation till andra baseras på related to others, dependent och dependent on men, medan självständig baseras på independent och individual. Slutligen kommer emotionell från Van Zoonens emotional, och rationell baseras på rational, totally in controll of all emotions. De fyra sista attributen, livspussel och karriär samt ödmjuk och själsäker är framtagna genom att läsa personporträtten och se om det fanns några attribut närvarande i texterna som inte redan fanns med i attributschemat.

3.3 Gestaltningsteorin

Inom journalistisk teori finns det en teori som kallas framing, eller gestaltningsteorin på svenska. Gestaltningsteorin handlar om hur medier gestaltar olika saker. Det kan vara på vilka sätt saker beskrivs, om det används olika värdeladdade ord eller vem som får komma till tals i en text. (Shehata, 2015:359-363). Enligt Robert M. Entman (1993) kan gestaltningar, eller frames, ses som att det görs ett urval, där vissa aspekter av en verklighet väljs ut för att belysas och lyftas upp i en kommunicerande text (s. 52).

Gestaltningsteorin kan alltså ses som en teori kring vilket sätt en text ramar in det den berättar om. David Altheide (1996) beskriver gestaltningar som en ram som agerar som en sorts gräns som håller vissa ämnen inne men stänger andra ute. En gestaltning bestämmer, enligt Altheide, vad som kommer diskuteras i en text och på vilket sätt. Gestaltningen bestämmer också hur det inte kommer diskuteras (s. 31). Det finns alltså olika sätt att gestalta något på, och beroende på vilken gestaltning som används är det olika ämnen som blir aktuella att ta upp. Vidare menar Entman (1993) att ju mer gestaltningar belyser vissa aspekter av ett ämne, desto större chans är det att läsaren uppfattar informationen och kommer ihåg den (s. 52-53).

I *Makt, medier och samhälle* skriver Jesper Strömbäck (2009) att gestaltningsteorin delvis handlar "...om hur mediernas gestaltningar av verkligheten påverkar människors uppfattningar [...] av samma verklighet." och att den även handlar "...om hur medierna, genom att gestalta verkligheten på vissa sätt men inte andra, reproducerar och sprider olika maktcentras och ideologiers sätt att betrakta verkligheten."(s. 119). Vidare kan gestaltningar kan bidra till att normalisera olika förhållanden eller maktstrukturer, även om dessa maktstrukturer kan vara förtryckande mot olika grupper. Ett exempel på en sådan maktstruktur som kan normaliseras genom gestaltningar är den patriarkala strukturen (Hardin & Whiteside, 2010:314-315). Med hjälp av gestaltningsteorin går det alltså se hur den information som medier förmedlar via olika gestaltningar bidrar till den världsbild och till vilka åsikter människor har. Entman (1993) menar dock att det inte alltid är så att de gestaltningar som en forskare ser i en text når läsaren på samma sätt. Detta eftersom vilken information som läggs vikt vid och uppfattas som det viktiga i en text skapas i interaktion mellan mottagaren och texten. Det är alltså inte alltid så att de gestaltningar som uppfattas av en forskare påverkar publiken (s. 53).

4. Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att undersöka på vilket sätt kön och könsroller gestaltas i personporträtten i tidskrifterna *Elle* och *Café*, och om den bild som presenteras i tidskrifterna följer den rådande normen eller om de på något sätt är normbrytande och hur.

De empiriska frågorna är:

- Hur gestaltas den intervjuade i personporträttet? Skiljer det sig åt beroende på vilket kön den intervjuade är?
- Finns det några gestaltningar som återkommer i personporträtten, vilka?
- Bryter något i texten mot den heterosexuella matrisen, hur då?

5. Metod och urval

5.1 Metod

Den metod som använts i studien är kvalitativ textanalys. Den kvalitativa textanalysen är ett sätt att söka efter det dolda i en text, genom att ställa frågor till materialet för att sedan se vilka svar som kommer fram (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson & Wängnerud, 2012:210). Valet att använda en kvalitativ metod har att göra med just detta: den typ av frågor som studien bygger på handlar mer om materialets latent budskap – det som finns implicit i texterna. Det passar därför bättre med en kvalitativ metod, snarare än en kvantitativ metod eftersom kvantitativ metod snarare går ut på att räkna enheter.

Analysen av texterna är uppbyggd i två steg. Den första forskningsfrågan besvaras med hjälp av ett analyschema uppbyggt av feminina och maskulina attribut. Detta schema är skapat med grund i den teori om feminina och maskulina stereotyper som behandlas i teorikapitlet. Det som undersöks med hjälp av detta schema är vilka feminina och maskulina attribut som finns i de olika texterna. I detta steg har alla 20 texter analyserats, för att kunna besvara studiens första forskningsfråga. Med hjälp av detta schema har även de texter som analyseras i fråga två och tre valts ut. Texterna har här valts ut på så sätt att de texter som handlar om en man har tagits vidare om de haft tre eller fler feminina attribut, och de texter som handlar om kvinnor har tagits vidare om de haft tre eller färre

feminina attribut. Anledningen till att texterna har valts ut beroende på antalet feminina attribut är att många av de maskulina attributen var närvarande i alla texterna, oberoende av om texten porträtterar en kvinna eller en man.

Steg två av analysen utgår från forskningsfråga två och tre. Här har ett analyschema använts som är uppbyggt med hjälp av de teorier kring performativitet, den heterosexuella matrisen och subversivitet samt gestaltningsteorin som beskrivs i teorikapitlet. Analyschemat är uppbyggt av olika frågor som är kategoriserade i två teman, ett tema för forskningsfråga två och ett tema för forskningsfråga tre. Temat för forskningsfråga två är könsidentitet och normbrott och temat för forskningsfråga tre är gestaltning. De två temana ser ut som följer:

Tema: Könsidentitet – Normbrott

- Är kön/könsidentitet något som tas upp i texten, och i så fall på vilket sätt tas det upp?
- Hur förhåller sig den intervjuade till sitt eget kön/sin egen könsidentitet? Är detta något som tas upp eller ges utrymme i texten?
- På vilket sätt skapas personens kön i texten? På vilket sätt sker performativiteten?
- Är det något i performativiteten som bryter mot den heterosexuella matrisen? Alltså: upprepas femininet i en text om en man, eller maskulinitet i en text om en kvinna?
- Nämns något om den intervjuades sexualitet? I så fall hur?
- Är valet av partner något som tas upp i texten eller är det ett ämne som inte tas upp?
- Nämns något om den intervjuades partner?
- Om partnern nämns, hur beskrivs relationen till partnern?
- Hur förhåller sig den intervjuade till sin partner?

Tema: Gestaltning - Framing

- Vilka ämnen tas upp i texten?
- Går dessa ämnen koppla till en gestaltning/frame?
- Är det något i texten som ramas in/gestaltas på ett särskilt sätt? I så fall vad visas i texten? Vad visas inte?
- Om det är en särskild gestaltning som används, skulle någon annan gestaltning/frame kunna användas? I så fall vilken?

I *Qualitative Media Analysis* beskriver David Altheide (1996) tillvägagångssättet för metoden kvalitativ dokumentanalys. Altheide går här igenom 12 olika steg som kan användas i en kvalitativ studie. Dessa 12 steg är uppdelade i fem olika stadier. Det första stadiet är dokument och källor, det andra stadiet är protokoll och datainsamling, det tredje är kodning, det fjärde analys av data och det femte att skriva en rapport (s. 23-24). Metoden i denna studie har delvis utgått från de sex första stegen i Altheides beskrivning. Dessa steg är 1. Hitta ett problem att studera 2. Lär känna den kontext och process där informationskällan kommit till 3. Bli familjär med ett flertal olika exempel på dokument som kan vara relevanta och välj en analysenhet 4. Gör en lista med kategorier för att guida datainsamling och skapa ett preliminärt protokoll eller analyschema 5. Testa analyschemat mot några av de tänkta dokumenten 6. Revidera analyschemat och välj ut fler dokument att testa schemat mot (Ibid:23-26).

Rent praktiskt har detta gått till så att efter att de empiriska frågorna valts ut, undersökte jag hur personporträtt i tidskrifterna *Elle* och *Café* ser ut: om de publiceras i varje nummer, hur långa de är och om de följer ungefär samma struktur i varje nummer. Efter detta skapades ett första utkast till analyscheman för datainsamling. Dessa scheman skapades utifrån de teorier om feminina och

maskulina attribut som nämnts tidigare, och teorin om performativitet, den heterosexuella matrisen och subversivitet samt gestaltningsteorin. Schemana har sedan testats mot flera av texterna, för att sedan revideras för att bättre kunna fånga upp det i texterna som är relevant för att kunna besvara studiens empiriska frågor. Jag försökte här vara öppen för saker som dök upp i texterna som kanske inte nämns i teorierna. Exempel på detta är attributen livspussel och karriär samt ödmjuk och självsäker. Altheide skriver vidare att det viktiga i ett analyschema är att fråga hur något presenteras, och vad det är som visas och beskrivs (s. 24). Detta är ett tankesätt som har använts när analyschemana till denna studie har skapats.

5.2 Urval

Det material jag valt att använda i min studie är personporträtt från tidskrifterna Elle och Café. Anledningen till att jag valt dessa två tidskrifter är att båda är livsstilsmagasin med inriktning mot mode. Det kan alltså sägas att de två tidskrifterna är relativt lika varandra. Det som skiljer dem åt är att de riktar sig till två olika målgrupper – Elle är riktat till kvinnor och Café är riktat till män. Detta är dock en fördel, eftersom det gör att materialet får en större variation, då de personporträtt som publiceras i Elle handlar om kvinnor och de personporträtt som publiceras i Café handlar om män. Både Café och Elle är tidskrifter med stor spridning. Café är den tidskrift med störst upplaga i kategorin Livsstil man, med en upplaga på 22 600 sålda nummer 2016. Elle är en av de större i kategorin Livsstil kvinna, med en upplaga på 50 200 sålda nummer 2016 (ts.se, 2016). Det går därför anta att de når ut till relativt många läsare varje månad. Eftersom bakgrunden till studien är att se vilken information läsare får om kön och könsroller från medier, är det relevant att det material som studeras är medier som når ut till många. Här passar både Elle och Café in.

Vidare har jag valt att analysera personporträtt som blivit publicerade i tidskrifterna under 2017. Anledningen till att jag valt texter publicerade under 2017 är att jag vill ha med så pass aktuella texter som möjligt, som är publicerade under samma år. Båda tidskrifterna har ett längre porträtt i varje nummer, och det är alltså dessa porträtt jag valt att ha som mitt material. Café gav ut 10 nummer 2017, och varje nummers porträtt är med i urvalet. Elle gav ut 12 nummer 2017. Dock var det två porträtt som inte stämde in på den typ av porträtt jag är intresserad av att undersöka. Dessa valdes därför bort. Från Elle är det därför 10 porträtt som är med i urvalet, vilket gör att urvalet blir allt som allt 20 personporträtt fördelat på 10 från vardera tidskrift.

Till varje personporträtt som ingår i materialet har det även publicerats ett flertal bilder på den intervjuade personen ifråga. Bilderna är dock inte del av det material som kommer att analyseras i den här studien. Även om bilderna kan sägas vara av ett visst intresse vad gäller ämnet för studien, så har de inte samma komplexitet som själva texterna som de tillhör. De flesta bilder är relativt lika varandra – det är ofta ett flertal bilder på den intervjuade i olika poser, med olika klädstyrlar på varje bild. Bilderna har därför valts bort ur urvalet.

5.3 Validitet

Validiteten i en studie har med flera saker att göra. Validitet kan delas upp i flera olika typer, däribland begreppsvaliditet och resultatvaliditet. Begreppsvaliditet innebär i stora drag huruvida man operationaliserat – eller ”översatt” – teorin på ett bra sätt och på så sätt undviker systematiska fel. Detta innebär alltså om de frågor man använder för att analysera sitt material faktiskt kan visa på det som det är tänkt att de ska visa på. Resultatvaliditet har att göra med huruvida en studie verkligen mäter det den påstår att den mäter (Essaiason, et. al. s. 58-63).

Jag har för att kunna utvinna de data som är intressanta för syftet med den här studien baserat de analys-scheman som använts på olika teorier. De teorier som stått som grund för analys-schemana är Judith Butlers teorier om performativitet, den heterosexuella matrisen och subversivitet, Julia T. Woods och Liesbet Van Zoonens teorier om feminina och maskulina stereotyper samt gestaltningsteorin. För att kontrollera den operationalisering, eller översättning, som gjorts av teorierna till olika frågor har jag testat schemana mot ett flertal texter, för att kunna se om frågorna får fram det relevanta i materialet. Jag har sedan tagit bort eller omformulerat de frågor som inte bidragit till att få fram det relevanta, eller som resulterat i svar som inte har med studiens syfte att göra. Efter att ha gjort om schemana har jag sedan återigen testat dem mot materialet. Detta kan sägas bidra till en god begreppsvaliditet, då det bidrar till att säkerställa att de teorier som använts blivit operationaliserade på ett bra sätt.

Vidare bidrar begreppsvaliditeten till en god resultatvaliditet. Eftersom resultatvaliditeten innebär att det som mäts är det som påstås mätas, behöver de verktyg som används vid denna mätning vara korrekta (Essaiason et. al. s.63). Då de analys-scheman som använts i den här studien kontrollerats ett flertal gånger, och att det därför kan sägas att begreppsvaliditeten är god, kan det alltså även sägas att resultatvaliditeten är god. Analys-schemana mäter alltså det som studien säger att de mäter.

Något som ytterligare talar för en god validitet är att resultaten i den här studien överensstämmer med de resultat som studierna i kapitlet tidigare forskning har kommit fram till. Detta är något som talar för att resultaten från den här studien kan ha bäring för mer generella slutsatser.

5.4 Introduktion till texterna

Här presenteras kortare introduktioner till de texter som ingår i studiens urval. Detta för att underlätta för läsaren. Förhoppningsvis bidrar dessa korta introduktioner till att läsaren lättare ska kunna följa de resonemang som förs kring texterna, och att göra det lättare att förstå studiens resultat och slutsatser.

Queen Z

Personporträtt av Zara Larsson skrivet av Katarina Matsson, publicerat i Elle nr 1, 2017.

Zara Larsson är artist, och har slagit igenom i stora delar av världen med sin musik. Personporträttet är uppbyggt av tre delar, där Larsson intervjuats vid tre olika tillfällen. Första gången i Nashville den 18 oktober, den andra gången i London den 28 oktober och den tredje gången i Västberga den 2 november. I porträttet tas hennes framgång upp och hur det känns att ha varit förband till Beyonce, som är Larssons största idol, om att hon inte vill ha någon kärleksrelation – hennes vänner är viktigast – men också hennes feministiska åsikter. Andra ämnen som tas upp är hennes intresse för smink och att hon är väldigt fokuserad på sin karriär.

Modiga Magnetiska Michelle

Personporträtt av Michelle Williams skrivet av Boris Kachka, publicerat i Elle nr 3, 2017.

Michelle Williams är en amerikansk skådespelare. Williams intervjuas för att hon blivit nominerad till Bästa kvinnliga biroll för sin roll i filmen Manchester by the sea. Williams bor med sin elvaåriga dotter i Brooklyn. Personporträttet handlar om hennes karriär som skådespelare, men också om livet med hennes dotter. Porträttet tar även upp Williams relation till Heath Ledger, som är pappa till hennes dotter, och sorgen efter hans bortgång 2008. Andra ämnen som tas upp är hennes uppväxt och hur hon arbetar när hon tar sig an en ny roll.

Dianas värld

Personporträtt av Diana Orving skrivet av Susanna Strömquist, publicerat i Elle nr 4, 2017.

Diana Orving är modedesigner. Orving intervjuas i samband med att hon vunnit Årets designer på ELLE-galan. Personporträttet fokuserar på Orving som designer – hur hon började, var hon hämtar inspiration och om visningen av den senaste kollektionen. Visningen framförs av ett danskompani, och i porträttet tas det även upp att Orving själv ville bli balettdansös innan hon blev designer.

Emmas eget Lalaland

Personporträtt av Emma Stone skrivet av Tina Jøhnk Christensen, publicerat i Elle nr 5, 2017.

Emma Stone är en amerikanske skådespelare. Stone intervjuas för att hon vunnit en Oscar för sin senaste film, Lalaland. Personporträttet tar upp hur hon blev skådespelare och hur hennes karriär ser ut. I porträttet får man även läsa om att Stone anser sig vara en känslig person, och om att hon hon tampas med ångest.

Saint Solange

Personporträtt av Solange Knowles skrivet av Salamishah Tillet, publicerat i Elle nr 6, 2017.

Solange Knowles är musiker och lillasyster till artisten Beyonce. Personporträttet handlar om Knowles som artist och hur hon kommit dit hon är idag. Det tar även upp hennes roll som mamma, och att hon blev mamma vid en väldigt ung ålder, samt hur hennes uppväxt sett ut. I texten finns det med citat från Knowles mamma, Tina Knowles-Lawson. Texten behandlar även att Knowles senaste skiva är relativt politisk, då den tar upp ämnen kring hur det är att leva som svart i USA.

Sofias värld

Personporträtt av Sofia Coppola skrivet av Virginie Dolata, publicerat i Elle nr 7, 2017.

Sofia Coppola är en amerikansk filmskapare och regissör. Personporträttet handlar om Coppolas karriär som regissör, att hon nu är aktuell med filmen The Beguiled och att hon gör både långfilmer och reklamfilmer. Texten tar även upp Coppolas familj, de två döttrarna Romy och Cosima och maken Thomas Mars, och att hon och hennes man har ett distansförhållande. Andra ämnen som tas upp är mode och feminism.

Missy E

Personporträtt av Missy Elliott skrivet av Rachel Kaadzi Ghansah, publicerat i Elle nr 8, 2017.

Missy Elliott är en amerikansk hiphopartist som varit aktiv i 20 år. Personporträttet handlar om Elliotts karriär som hiphopartist, och går igenom hur hon började med musiken och vilken påverkan hon haft på genren. Genomgående för porträttet är att det fokuserar på Elliott som artist och hennes musik. Texten tar även upp hennes barndom och uppväxt, med en pappa som misshandlade hennes mamma och att Elliott blev sexuellt utnyttjad av en släkting.

Who's the boss?

Personporträtt av Jessica Alba skrivet av Justine Cutten, publicerat i Elle nr 9, 2017.

Jessica Alba är skådespelare och entreprenör – hon var med och grundande företaget The Honest Company. Intervjun fokuserar på Albas roll som chef för företaget The Honest Company, och inleds med att beskriva hur Alba är kvinnan som har allt: skådespelarkarriär, hon är entreprenör och mamma. I texten nämns Albas två döttrar flera gånger och hur det är att bolla jobb med att ta hand om barnen. Texten tar även upp hur det är att vara chef för ett företag jämfört med att jobba som skådespelare.

Allt ljus på Julia

Personporträtt av Julia Roberts skrivet av Virginie Dolata, publicerat i Elle nr 10, 2017.

Julia Roberts är en amerikansk skådespelare. Intervjun görs med anledning av att Roberts är aktuell med filmen Wonder och att hon är modell för klädmärket Calzedonia. Personporträttet fokuserar på Roberts karriär som skådespelare, men tar också upp hennes liv som mamma och relationen till hennes man Daniel Moder och de tillsammans har tre barn tillsammans. Texten behandlar även hur Roberts fick sin roll i filmen Wonder och hur det var att spela in den.

Veronicas värld

Personporträtt av Veronica Maggio skrivet av Lovisa Lundström, publicerat i Elle nr 11, 2017.

Veronica Maggio är artist och författare. Anledningen till intervjun är att Maggio ska debutera som författare, med boken Allt är för bra nu. Fokuset i personporträttet är Maggios relation till skrivande, och hur det är att vara ensamstående mamma till sonen Bosse. Föräldrskapet tas upp på flera olika sätt i texten, som hur det kändes att bli förälder och att Maggio vill vara en bra mamma. Texten behandlar även känslor på flera sätt, bland annat hur Maggio ser på kärlek och kärleksrelationer.

The Erik Niva Show

Personporträtt av Erik Niva skrivet av Emil Persson, publicerat i Café nr 1, 2017.

Erik Niva är sportjournalist med fokus på fotboll. Niva intervjuas eftersom han ska vara med och tävla i tv-programmet På Spåret i SVT. Texten handlar om hans jobb, och man får följa med Niva en dag på jobbet, då han även har med sig sin son Hugo. Nivas familj tas upp flera gånger i texten, och man har även med citat från Nivas sambo Anna Tiberg. De har två barn tillsammans, sonen Hugo och dottern Margit. Andra ämnen som tas upp är att Niva är en ganska pessimistisk person, och hur tagit sig dit han är idag i sin karriär.

Adams många ansikten

Personporträtt av Adam Pålsson skrivet av Johan Kellman Larsson, publicerat i Café nr 2, 2017.

Adam Pålsson är skådespelare och före detta musiker. Personporträttet görs då Pålsson är aktuell med filmen Ted – för kärlekens skull, där han spelar Ted Gärdestad. Texten handlar om hans karriär som skådespelare, men tar också upp att Pålsson känner ett sug efter att ha ett annat lite enklare jobb – han vill hoppa in och jobba lite då och då på restaurang. Texten tar även upp att Pålsson har en två år gammal dotter som heter Dylan. Andra ämnen som berörs är känslorna kring karriären och Pålssons uppväxt.

Räddaren i nöden

Personporträtt av Henrik Schyffert skrivet av Malena Rydell, publicerat i Café nr 3, 2017.

Henrik Schyffert är komiker. Personporträttet görs eftersom Schyffert är aktuell med sin nya föreställning Var inte rädda. Texten handlar delvis om hans karriär och varför han valde att bli ståuppkomiker. Den handlar även om hur relationen med exfrun Bea Uusma såg ut, och att Schyffert har social fobi. Andra ämnen som tas upp är politik och föräldraskap.

Room for Renck

Personporträtt av Johan Renck skrivet av Emil Persson, publicerat i Café nr 4, 2017.

Johan Renck är regissör och före detta musiker. Personporträttet handlar om Rencks karriär och liv. I texten får man läsa om hur hans karriär som regissör ser ut, vilka jobb han gjort och vad han tänker kring sin karriär. Renck berättar även om sin ungdom, hur det var att vara musiker och varför

han började jobba med film. Man får även läsa om varför han valde att flytta till USA, hur han träffade sin fru och hur det är att vara pappa.

Zlatans hemlighet

Personporträtt av Zlatan Ibrahimovic skrivet av Daniel Lindström, publicerat i Café nr 5, 2017.

Zlatan Ibrahimovic är fotbollsspelare och har en eget parfym-märke. Intervjun görs eftersom han ska lansera sin nya parfymkollektion. Personporträttet handlar nästan enbart om karriären som fotbollsspelare och om parfymkollektionen och hur den kom till. Andra ämnen som tas upp är att Sverige är viktigt för Ibrahimovic, och att när karriären är över skulle han vilja bosätta sig någonstans i den svenska landsbygden, långt bort från storstäder.

Hem till gården

Personporträtt av Kim Källström skrivet av Oskar Månsson, publicerat i Café nr 6, 2017.

Kim Källström är fotbollsspelare. Personporträttet görs eftersom Källström precis flyttat hem till Sverige igen och börjat spela för fotbollslaget Djurgården, där han tidigare spelat. Det huvudsakliga fokuset i texten är Källströms fotbollskarriär. Detta tas upp på olika sätt: hur han blev en stor spelare, vilka lag han spelat för, hur det känns att inte längre spela i det svenska landslaget. Texten tar även upp hur det fungerar att ha familj och samtidigt vara fotbollsspelare på elitnivå.

Fördel, Sverrir

Personporträtt av Sverrir Gudnason skrivet av Emil Persson, publicerat i Café nr 7, 2017.

Sverrir Gudnason är skådespelare. Gudnason intervjuas eftersom han är aktuell med filmen Borg, där han spelar den svenska tennisspelaren Björn Borg. Personporträttets huvudsakliga fokus är Gudnasons karriär som skådespelare, och man får i texten följa en del av inspelningen av filmen Borg. Texten tar även upp hur Gudnason förberett sig inför rollen, och hur han ser på skådespeleri. Andra ämnen som tas upp är hans uppväxt, både på Island och i Sverige och att han är pappa.

Har Bill DET?

Personporträtt av Bill Skarsgård skrivet av Klas Ekman, publicerat i Café nr 8, 2017.

Bill Skarsgård är skådespelare och näst yngsta brodern i familjen Skarsgård. Personporträttet görs eftersom Skarsgård är aktuell med filmen DET, där han spelar den skräckinjagande clownen Pennywise (eller Snåljåp på svenska). Porträttet handlar om Skarsgårds karriär som skådespelare – hur han kommit dit han är idag och varför han ville jobba med skådespeleri. Texten handlar även ganska mycket om Skarsgårds familj, och relationen till de två äldre bröderna.

Stefans sista strid

Personporträtt av Stefan Löfven skrivet av Staffan Heimerson, publicerat i Café nr 9, 2017.

Stefan Löfven är Sveriges statsminister. Personporträttet utspelar sig under en kampanjresa som Löfven gör istället för att åka till Almedalen. Texten fokuserar därför mycket på Löfven som politiker, och vad det är som händer under kampanjresan. Texten består även mestadels av återberättande från reportern och har inte så många citat från Löfven.

Ruben utanför rutan

Personporträtt av Ruben Östlund skrivet av Sigge Eklund, publicerat i Café nr 10, 2017.

Ruben Östlund är regissör. Personporträttet görs eftersom Östlund är på filmfestivalen i San Sebastian, där han ska visa sin senaste film The Square. Texten är uppbyggd på så sätt att reportern följer med Östlund under en helg i San Sebastian. Beskrivningar av vad som händer varvas med

intervjufrågor och citat av Östlund. Det huvudsakliga fokuset är Östlund som filmskapare och hans karriär.

6. Resultat och analys

Här presenteras resultaten för studien. Redovisningen av resultaten är uppdelat på så sätt att först presenteras resultaten som hör till fråga ett, sedan följer de resultat som hör till fråga två och sist de som hör till fråga tre. Fråga ett är uppdelad i tre teman: karriär, familj och relationer och utseende och stil. Fråga två fokuserar på vilka gestaltningar som är återkommande i personporträtten. Fråga tre fokuserar på hur kön presenteras i personporträtten och om det förekommer någon form av subversivitet i texterna.

6.1 Hur den intervjuade gestaltas

6.1.1 Karriär

De som intervjuas i personporträtten är på något sätt kända personer, med en karriär där de är framgångsrika. Den som porträttet handlar om har blivit intervjuad för att hen är aktuell med något relaterat till sitt jobb. Detta gäller oavsett om personen som intervjuats är en kvinna eller en man. Det dominerande är att personens framgångsrika karriär presenteras i första delen av texten, med en kort sammanfattning eller genomgång av vad hen åstadkommit. Denna sammanfattning fungerar som ett sätt att visa hur kompetent personen är i sitt område och även som ett sätt att placera hen i ett sammanhang. Ett annat sätt är att presentera personens framgång redan i ingressen, med hjälp av några slagkraftiga ord eller meningar.

Ett exempel på hur en persons aktualitet kan beskrivas i personporträtten finns i texten om Michelle Williams. Williams, som är en amerikansk skådespelare, har blivit nominerad till en Oscar. I ingressen till texten står det:

"Hon har kredden, begåvningen och fingertoppskänslan (både vad gäller roller och kläder) sedan länge. Det nya? Friheten. Nu har Michelle Williams dessutom chans att äntligen knipa den åtråvärda Oscarsstatyetten."

Ytterligare ett exempel på aktualitet finns att läsa i personporträttet om Stefan Löfven. Löfven är Sveriges statsminister och han är aktuell eftersom det snart kommer vara val i Sverige. Textens ingress beskriver hur Löfven varit ute på en kampanjresa. Det står:

"Stefan Löfven är hårt pressad. När vi går till val om ett år är frågan om arbetarsonen från Ådalen – efter misstroendeförklaringar och IT-skandaler – får förnyat förtroende. Cafés reportageteam följde Sveriges mäktigaste man på en intensiv charm- och propagandaresa genom landet."

Båda dessa citat visar hur en persons aktualitet kan tas upp i personporträtten. Vidare finns det exempel på hur en persons framgångsrika karriär presenteras i personporträttets första del, genom en sammanfattning eller genomgång. Ett sådant exempel är personporträttet om Solange Knowles. Knowles är en amerikansk artist och musiker. I textens första del beskrivs framgången hon haft med sitt senaste album. Det står:

*"Förut var Solange mest känd som Beyoncé's lillasyster, en stilsensation och flitig besökare på indiefestivalerna. När hon oväntat släppte sitt tredje album *A Seat at the Table* i höstas, hände något. Knappt en vecka senare toppade skivan Billboardlistan..."*

Längre ner i texten beskrivs Knowles kompetens och framgång som musiker ytterligare:

”De tillhörande musikvideorna, dels för Grammy-nominerade Cranes in the sky, dels för Don’t touch my hair, har haft nästan 21 miljoner visningar på Youtube och hyllats av en enad kritikerkår. Sedan dess har hon både utsetts till musikalisk rådgivare för Issa Raes nyskapande sitcom Insecure på HBO och varit modell för Michael Kors allra första street-kampanj.”

Även i personporträttet som handlar om Zlatan Ibrahimovic finns exempel på en kort sammanfattning av karriär och framgång. Ibrahimovic är både fotbollsspelare och har ett eget parfymmärke, Zlatan Ibrahimovic Parfums. I texten finns det sammanfattningar av både hans karriär som fotbollsspelare och av framgången för parfymmärket. Om karriären inom fotboll står det: *”35-åringen har, sedan ankomsten till Manchester förra sommaren, vuxit ut till storklubbens kanske viktigaste spelare. När detta skrivs har Zlatan gjort 17 mål på 27 ligamatcher och 28 mål på 39 matcher totalt för klubben.”*

Längre ner i texten finns även ett citat med från tidningen Goal. Det står:

”Zlatan Ibrahimovic kan vara den främste veterananfallaren sporten har sett genom alla tider.”

Om framgången för parfymmärket står det:

”Onlinebutiken Mankind, som var först ut med att saluföra Zlatan Ibrahimovic Parfums, talar redan om en stor kommersiell framgång (...) På kort tid har Zlatan-parfymerna blivit en av sajten bässtäljare, i hård konkurrens med stora varumärken som Calvin Klein och Paco Rabanne.”

Citaten från personporträtten om Solange Knowles och Zlatan Ibrahimovic är alltså exempel på hur en kortare sammanfattning eller genomgång av en persons karriär och framgång kan se ut. En persons framgång kan även presenteras i ingressen med hjälp av slagkraftiga ord eller meningar.

I personporträttet om den amerikanska hiphopartisten Missy Elliott presenteras framgången redan i ingressen. I ingressen står det:

”Det har gått 20 år sedan hon släppte sitt första banbrytande album, men Missy Elliott fortsätter att pusha gränserna. Elle går på djupet med det kreativa, stilbildande och superprivata geniet.”

Även i personporträttet om Jessica Alba presenteras framgången redan i ingressen. Alba är skådespelare och chef för företaget The Honest Company. Ingressen ser ut som följer:

”Skådespelerska. Mamma. Och framgångsrik superentreprenör. Jessica Alba är kvinnan som tar begreppet ”att ha allt” till en ny nivå!”

Ett annat exempel på ett personporträtt där personens framgång presenteras i ingressen är texten om regissören och före detta musikern Johan Renck. I ingressen står det:

”Breaking Bad sparkade upp dörren till Hollywood och sedan dess har Johan Renck arbetat med allt från Bowie till Bloodline. Den svenske storregissören bjöd hem Café för en sista intervju...”

Ytterligare ett exempel på ett personporträtt som har en slagkraftig ingress är texten om regissören Ruben Östlund. Östlund är en svensk filmskapare och regissör. I ingressen står det:

”Succéfilmen The Square har gett honom Guldpalmen, chansen att representera Sverige på Oscarsgalan och förfrågningar från Hollywoods största stjärnor.”

Jobb och karriär är alltså högst närvarande i texterna. Detta bidrar också till att det i texterna är så att de andra ämnen som tas upp blir relaterade till personens arbete. Även detta gäller för

personporträtt om både kvinnor och män. Ett exempel på detta är huruvida personen som intervjuas porträtteras som en självsäker person, eller om personen porträtteras som ödmjuk eller i vissa fall båda två. När det gäller hur männen porträtteras är det vissa som framställs som självsäkra i sin yrkesroll.

Ett exempel på detta är när sportjournalisten Erik Niva pratar om sin praktik på sportmagasinet S, och att han jobbade väldigt hårt:

"Jag har aldrig jobbat hårdare i mitt liv än under den våren, säger han. Jag var på sportmagasinet mellan 08 och 17 och körde sedan extrapass på Sportbladet mellan 17 och 03. Det är som det alltid tjas om: tur, talang och tajming. Jag tänker inte sitta och vara självförminskande – jag hade idéer och driv och ett tänk som låg rätt i tiden – men det låg just rätt i tiden..."

Längre fram i texten säger Niva:

"Jag har alltid varit rätt övertygad om att jag har en egen väg att gå och ett värde i att följa den."

Ytterligare ett exempel är personporträttet om skådespelaren Sverrir Gudnason. I texten pratar reportern och Gudnason om olika sätt att se på skådespelaryrket:

Reporter: "Är vi överens om att man, med lite god vilja och generalisering, kan kalla alla skådisar pretentiösa?"

Gudnason: "Det finns olika sorters skådisar. Vissa är väldigt seriösa. Man får inte säga 'skådis' utan måste säga 'skådespelare' och så där. De pratar om sin ryggsäck med verktyg som de har med sig från scenskolan. För mig är det lite enklare än så: jag spelar den här rollen och ska försöka göra mitt bästa för att vara så trovärdig som möjligt och lura folk att jag känner saker på riktigt. Och... ja, det är väl inte svårare än så egentligen."

Andra män framställs istället som mer ödmjuka inför sin yrkesroll och sin framgång. I texten om komikern Henrik Schyffert frågar reportern om Schyfferts val att skola sig till standup-komiker, för att komma ifrån känslan av att vara en person som kan lite om allt men inte är bäst på något.

Reporter: "Vad gjorde det för dig, kändes det värdigare?"

Schyffert: "Mycket värdigare. Jag hade ju en extremt självsäker ton innan – som helt var baserad på rädsla förstod jag ju efteråt. Jag insåg att ju svagare jag vågar erkänna mig, desto starkare blir jag. Nu förstod jag att det var bättre att erkänna mina fel och brister."

I personporträttet om skådespelaren Adam Pålsson frågar reportern om att Pålsson vill arbeta några pass på en restaurang för att komma ifrån sitt jobb skådespelare.

Reporter: "När jag frågar Adam Pålsson om det där – att jag tycker att det känns som en kuriositet att han, som står på toppen av sitt livs kreativa högtryck, drömmer om att torka senapsvinaigrette från restaurangbord och hälla upp husets vita till vildvuxna reklamskägg – så viftar han avvärjande bort det med handen."

Pålsson: "Är jag det då, framgångsrik? Och enligt vem? Och om jag nu är det så kan det nog gå över lika fort."

Längre ner i texten säger Adam Pålsson:

"Det finns en hel drös begåvade skådespelare i min ålder och mitt kön. Mitt arbete går ut på att vara outhärlig för verket. Det kanske jag kan se i vissa fall. Att jag gjort något som adderat till resultatet. Torka aldrig tårar till exempel. Eventuellt bidrog min insats där till att göra verket bättre. Det tror jag faktiskt."

Som nämnts ovan är det i vissa fall så att personen som intervjuas framställs både som självsäker men samtidigt också framställs som ödmjuk.

I texten om Ruben Östlund får man läsa att det uppstått ett missförstånd kring visningen av Östlunds film *The Square* på filmfestivalen i San Sebastian. Östlund tror att hans film ska öppna festivalen, men det visar sig att den inte ska det utan är en av de första filmerna som kommer visas.

*Östlund: "Det är ju sjukt. Att de får mig att komma till festivalen genom att säga att *The Square* är öppningsfilmen, och sedan, ja..."*

Reporter: "Så varför skrattar du?"

Östlund: "För det är ju så underbart skamlöst av dem"

Reportern reflekterar sedan över Östlunds reaktion:

"Kanske är denna reaktion talande för vad som skiljer Ruben Östlund från tidigare generationers framgångsrika konstnärer och kulturmän. Han blir inte kränkt av att bli bortvald, utan tycks snarare imponerad av spanjorernas fräckhet."

Längre fram i texten säger Östlund, angående att han och kollegan Erik inte blev nominerade till en Oscar:

*"Man måste försöka vända motgångarna till något positivt. Som när han och jag filmade Youtubeklippet *Swedish director freaks out when he misses out on Oscar nomination* [...] Vi var så jävla besvikna, men sedan visade det sig att den absolut roligaste stunden på hela USA-turnén var eftermiddagen då vi spelade in och publicerade det klippet."*

Senare i texten pratar reportern och Östlund om att han aldrig varit med om att göra en film som publiken inte tyckt om, och att han tror det måste vara väldigt jobbigt att skapa något som ingen gillar.

Reporter: "Att du uttrycker dig så tyder på att du inte varit med om det."

Östlund: "Nej, det har jag ju inte."

Reporter: "Men någon gång kommer det hända."

Östlund: "(Tystnad) Vad?"

Reporter: "Det kommer ju att hända en dag, att du gör något som du tycker är bra, men som publiken tycker är dåligt."

Östlund: "Kanske."

Reporter: "Menar du verkligen det? 'Kanske'? Jag tänker att det inte går att undvika. Det händer ju alla konstnärer förr eller senare."

Östlund: "Kanske. Men det kommer inte hända med nästa film."

Männen porträtteras alltså dels som självsäkra i sin yrkesroll eller som ödmjuka. De kan även porträtteras som både självsäkra och ödmjuka. Vad gäller de personporträtt som handlar om kvinnor är det snarare så att den dominerande framställningen är att de framställs som både självsäkra och ödmjuka. Männens porträtteras som självsäkra på så sätt att deras kompetens inom yrket är något som tas för givet. Kvinnorna porträtteras istället som självsäkra i sin yrkesroll, men deras kompetens och hur bra de är på sitt jobb är samtidigt inte något som tas som en självklarhet. Här ligger snarare fokus på att visa hur de nått sin framgång, och hur det känns att inneha den yrkesroll de har och hur de klarar av att hålla sig på den höga nivå de är.

I texten om Jessica Alba pratar reportern och Alba om hennes olika yrkesroller och hennes roll som förälder:

Reporter: "Det går väldigt bra för The Honest Company, hur klarar du av att vara både skådespelerska och affärskvinna samtidigt som du är mamma till Honor och sexåriga Haven?"

Alba: "Jag klarar nog inte av något av det där särskilt bra, om jag ska vara ärlig. Det känns alltid som att jag måste kompromissa."

I texten om Missy Elliott skriver reportern om Elliott:

"Hon skördar helt enkelt framgången av att vara en 45-årig ödmjuk rappare som fortfarande är hett eftertraktad när andra artister i samma ålder sedan länge hamnat på utlista."

Längre fram i texten behandlas Elliotts uppträdande på superbowl. Reportern skriver:

"Historien från Super Bowl får henne att berätta att hon helst skulle sitta på golvet och ha det här samtalet"

Reporter: "För att vara jordnära?"

Elliott: "Ja, och ödmjuk."

I texten som handlar om den amerikanska skådespelaren Emma Stone kan man läsa om att Stone lärt sig att det är okej att göra fel. Reportern skriver:

"Med åren har hon mognat och inser i dag att hon faktiskt bara är mänsklig: Det är okej att göra fel och fatta knasiga beslut, men man måste gå vidare och lära sig av misstagen."

Längre fram i texten säger Stone:

"Det där händer ju inuti mig [...] Det är andra människor som tycker att jag gör något bra. Om jag skulle förlita mig på vad andra tycker så skulle det bara göda min oro. För mig handlar det mer och mer om att hitta grundorsaken till de beslut jag fattar och att äga mina misstag, säga till mig att själv att jag är okej. Det handlar inte om självförtroende, inte om: 'Du är bäst, du gör så bra grejer'. Tvärtom, faktiskt: 'Du gjorde bort dig nu och det är okej.'"

Kvinnorna porträtteras alltså som både självsäkra och ödmjuka i och inför sin yrkesroll och sin karriär. Det skiljer sig även åt mellan texterna om män och texterna om kvinnor då kvinnorna oftare ges mer utrymme att reflektera över sin yrkesroll. I texterna om män är det snarare så att det ställs frågor om karriären som inte handlar om hur de känner kring sitt yrke utan snarare vad de gör i sin yrkesroll och vad som kommer här näst.

6.1.2 Familj och relationer

Det dominerande är att personporträtten berör familj eller relationer på något sätt. Det finns också personporträtt där detta inte nämns över huvud taget. Detta gäller texter som har huvudsakligt fokus på personens karriär. Ett exempel på en sådan text är texten om designern Diana Orving, som fokuserar helt på hennes karriär som modedesinger. Andra personporträtt nämner familj kort, men att det då inte läggs något större fokus på hur den intervjuade personen ser på sin familjesituation eller vad hen tänker och känner kring möjliga kärleksrelationer. Detta gäller främst personporträtt som handlar om män. Ett exempel på ett sådant porträtt är texten om Zlatan Ibrahimovic.

Ibrahimovic får i slutet av texten en fråga om var han vill bo när karriären är över. Ibrahimovic svarar då att han vill bo någonstans i Sverige, nära naturen och att han vill komma bort från storstäderna. Här nämner Ibrahimovic sin familj. Det står:

"Jag vill bara vara ifred med familjen och ha lugn och ro."

De familjerelationer som är dominerande i texterna är de intervjuades barn och/eller partner. Det kan även vara så att texten berör hur deras familjerelationer med syskon eller föräldrar ser ut. Detta gäller för både personporträtt som handlar om kvinnor och personporträtt som handlar om män. Den punkt där det skiljer sig åt, utifrån den intervjuades kön, är att i de personporträtt som handlar om en kvinna nämns inte hennes partner lika ofta som partnern nämns om det är en text som handlar om en man. Det skiljer sig även åt på vilket sätt familj – barn och/eller partner – omnämns i texten beroende på om texten handlar om en kvinna eller man. Kvinnorna får oftare frågor om hur det är att vara förälder, medan det snarare konstateras att männen är föräldrar.

Ett av de personporträtt där det behandlas hur det är att vara förälder är texten om artisten och författaren Veronica Maggio. Reportern och Maggio pratar i sista delen av texten om livet som förälder:

Reporter: "Hur beskriver du föräldrakärleken?"

Maggio: "Den är så stor. Och konstant. Får mig att vilja ändra på mig utan att det känns betungande."

Reporter: "Hur är du som förälder?"

Maggio: "Aktiv, jag tycker att det är tråkigt att sitta hemma och rita. Vi går på utställningar, åker till Tom Tits, testar att dreja. Vi har varit på semester bara vi två på Island och i Italien. Vi trivs båda bäst när det händer saker."

Även i personporträttet om Michelle Williams behandlas föräldraskapet. När reportern och Williams träffat Williams dotter Matilda säger Williams:

"Jag slutade den vanliga skolan när jag var 15. Det är nog därför jag verkligen vill att Matilda ska få ett normalt liv..."

Längre fram i texten pratar reportern och Williams om hur livet sett ut för henne och dottern efter Heath Ledgers bortgång, och att de har en bra period nu. Det står:

Reporter: "Williams berättar att Matilda verkar vara i sett esse just nu."

Williams: "Jag skulle aldrig kunna påstå att föräldraskapet är något annat än en lång och svår resa, men vi verkar ha kommit till något slags magiskt samförstånd. Vi hade till exempel en väldigt härlig sommar."

De kvinnor som porträtteras som har barn, där barnen nämns mer ingående får alltså prata om hur föräldraskapet är, eller vad de känner inför det. I de porträtt som handlar om män som har barn behandlas inte föräldraskapet på samma sätt. För männen är det snarare så att det konstateras att de har barn, och att mannen i fråga säger något kort om det. Det är dock några texter som sticker ut här. I texterna om Erik Niva och Henrik Schyffert behandlas föräldraskapet mer ingående än i de andra texterna om män.

I texten om Erik Niva, får man i början av texten läsa om när Niva är med på sin sjuåriga son Hugos fotbollsträning. När de är på fotbollsträningen får man läsa en konversation mellan Niva och en annan förälder. Reportern frågar Niva hur det är att vara förälder i sådana situationer:

Reporter: "Nu har jag ju inte barn – och jag fattar att det generellt är ljuvligt – men det måste ändå vara rätt höga 'det var så här det blev'-poäng i just de här situationerna."

Niva: "Jo, men det var egentligen starkare när Hugo först började umgås med kompisar i treårsåldern och krävde att man skulle följa med."

Ram-berättelsen för porträttet är att reportern är med Niva på jobbet, och då är även sonen Hugo med, eftersom sambon Anna blivit sjuk och är hemma med dottern Margit som fortfarande är ett spädbarn.

I slutet av texten berättar Niva om när dottern Margit föddes och att hon föddes för tidigt. Han förklarar hur det är när ens barn fötts tidigt:

"Det finns förhöjd risk för i stort sett alla åkommor du kan tänka dig: astma, allergier och tillväxthämningar. Vi ingår fortfarande i en massa riskgrupper som vi kommer att behöva förhålla oss till i årtal framöver. Men så här långt har inga besked varit negativa. Det troligaste är fortfarande att det inte kommer att påverka henne över huvud taget. Vi har gott hopp."

I texten om Henrik Schyffert får Schyffert en fråga av reportern om han har haft några uppgörelser med sina egna föräldrar. Efter den här frågan pratar Schyffert om hur han försöker vara ärlig med sina barn, om känslor och hur livet kan vara. Han säger:

"Jag försöker hela tiden vara ärlig med mina ungar, när jag har problem och mår dåligt och om jag gråter. Att bara berätta om sådant och inte upprätthålla något slags höjd här hemma. Det är en tes jag har i alla fall, jag vet inte om jag lyckas implementera den."

Schyffert berättar att han också försöker att bråka inför sina barn, istället för att försöka gömma det och gå undan, eftersom barnen ändå kommer att höra det. Sedan säger han:

"Det är bättre om allt är ute där. Det är bättre att man säger 'jag är så jävla ledsen idag för det här har hänt', då får de känna av att det finns motstånd, det tror jag är friskt."

I slutet av texten skriver reportern om vad Schyffert tänker om föräldraskapet. Det står:

"Henrik Schyffert har en idé om vad det innebär att vara förälder: man ska vara som ett regnskydd. Det som förgiftade ens föräldrar ska inte kunna sippra ner på ungarna."

Schyffert: *"Den skiten som jag fick, den ska mina barn få så lite som möjligt av. Och sen blir de förhoppningsvis så pass kloka att de kan ta bort en del av de dumheter jag gjort. Det är den enda riktiga funktion jag har på den här planeten: att mina barn ska bli starkare och smartare och coolare än vad jag var."*

De exempel som går att läsa ovan gäller alltså personporträtt där den intervjuades roll som förälder behandlas. Det kan även vara så att den intervjuades övriga familj, som till exempel syskon eller föräldrar, tas upp i texten.

Ett exempel på ett personporträtt som behandlar detta är texten om Bill Skarsgård. Skarsgård är skådespelare, precis som flera av hans bröder och hans pappa. I texten pratar reportern och Skarsgård om att Skarsgård umgås med sin familj, och att han även bott ihop med sina bröder i Los Angeles. Det står:

Reporter: *"Hur mycket umgås du med de andra i familjen i dag?"*

Skarsgård: *"Vi är en väldigt tajt familj. Och det är mycket tack vare pappa som vi har en väldigt stark familjekärna. Och vi är ju en väldigt stor familj."*

Reporter: *"Kamperar ni ihop i LA, du Alex och Gustaf?"*

Skarsgård: *"I maj hyrde jag och Gustaf ett hus som vi bodde i en månad tillsammans med våra flickvänner, och då var Alex där också under två veckor. Så ja, då umgicks vi ju väldigt mycket. Jag kommer väldigt bra överens med alla mina syskon, så när jag är hemma i Stockholm ser jag alltid till att hitta tid att vara med dem."*

6.1.3 Utseende och stil

Något som skiljer personporträtten som handlar om kvinnor åt från personporträtten som handlar om män är fokuset som finns på personens klädstil eller utseende. Detta är något som är dominant i texter som handlar om kvinnor, medan det tonats ner eller saknas helt i texterna som handlar om män.

Exempel på att utseende tas upp i personporträtt om kvinnor är porträttet som handlar om den amerikanska skådespelaren Julia Roberts. Här nämner reportern att Roberts blivit utsedd till världens vackraste kvinna för femte gången.

Reporter: "I år har du slagit rekord genom att för femte gången ha utsetts till 'Världens vackraste kvinna' av People Magazine. Betyder det mycket för dig?"

Roberts: "En sådan sak borde aldrig betyda särskilt mycket. Det är oerhört smickrande, såklart, men man måste ta det med en nypa salt."

Längre fram i texten om Julia Roberts pratar reportern och Roberts om de strumpbyxor hon är modell för. Då frågar reportern:

Reporter: "Hur tar du hand om dina ben?"

Roberts: "I den här åldern kan jag faktiskt lugnt påstå att det är mina ben som tar hand om mig (skrattar)."

I texten om artisten Zara Larsson får man läsa att Larsson har ett stort intresse för smink, och att det märks av i hennes sociala medier. Larsson säger:

"Jag är väldigt petig när det kommer till smink och hår och tittar mycket på tutorials. Jag byter produkter hela tiden och snor mycket från min syrra. Hon köper jättemycket smink, vilket är funny eftersom hon aldrig sminkar sig, hon har helt perfekt hy. Jag bara 'tjena, här käkar jag aknemedicin'. Jag tror inte att folk fattar att jag har haft jättedålig hy. Men it's all about the right makeup and lighting!"

Ett exempel på fokus på klädstil finns att läsa i texten som handlar om regissören Sofia Coppola. Coppola har blivit utsedd till bäst klädda kvinna flera gånger, och reportern frågar om detta.

Reporter: "Du har utsetts till bäst klädda kvinna flera gånger av olika magasin. Hur ser du på det?"

Coppola: "Jag blir alltid lika överraskad, jag ser inte mig själv på det sättet. Jag älskar mode och uppskattar det verkligen, men lägger inte ner särskilt mycket tid på att välja kläder. Men när jag måste gå på en premiär eller någon jobbgrej anstränger jag mig."

I början av texten om Veronica Maggio skapas en bild av Maggio genom att reportern beskriver hennes klädstil. Reportern skriver:

"Nu kommer hon strosande Tjärhovsgatan ner som den coolaste tjejen i stan. Syns på långt håll, och jag tror att alla vänder sig om efter henne. Svart basker nerdragen över det vita håret, överdimensionerad svartgulrutig kavaj och superkort kjol."

När utseende och klädstil tas upp i personporträtten om kvinnor är det dominerande att kvinnorna blir frågade något om det, eller på annat sätt uttrycker något om det själva. Kvinnorna får i texterna förhålla sig till utseende och klädstil, på ett annat sätt än männen. Om utseende eller klädstil tas upp i personporträtten som handlar om män, är det snarare så att det sker i en beskrivning av personen som görs av reportern.

I personporträttet om Adam Pålsson kan man till exempel läsa i början av texten:

”Lägenheten badar i ett smutsgrått novemberljus som är otacksamt för vilket vinterbleka nylle som helst – utom Adams. Uppenbarligen. Om det hade funnits en Guldbagge för bästa hy så hade han vunnit den varje år.”

Även i texten som handlar om Sverrir Gudnason finns det med en beskrivning av utseende. Här beskrivs dock Gudnasons utseende i relation till att han ska spela Björn Borg i filmen Borg och att han tränat hårt för att få till en vältränad kropp. Det står:

”Med rollen följde en fysisk omvandling. I ett halvår gick Sverrir på en strikt diet för att få till Borgs magert atletiska figur, långt från samtidens proteinpulvriserade gymideal.”

I texten om Gudnason ställs även några frågor till skådespelaren Stellan Skarsgård, som spelar Björn Borgs tränare i filmen. Om Gudnasons utseende säger han:

”En jävla gullig kille. Han hade en helt annan kropp när han började, lite småknubbiga pizzakropp. Nu är han hård i kroppen. Och ser ut som Borg.”

Att lägga fokus på eller ta upp ämnet utseende eller klädstil är alltså något som är mer dominerande i personporträtt som handlar om kvinnor än i personporträtt som handlar om män. I texterna om kvinnor så tas utseende upp som ett sätt att visa på hur bra personen är, eftersom hon är vacker eller har en snygg klädstil eller att hon bryr sig om sitt yttre. Att nämna utseende får delvis samma funktion i texterna om män, men det ges inte samma vikt som i texterna om kvinnor.

6.2 Gestaltningar som återkommer

Till den här frågan är det tio personporträtt som har analyserats. Från Café är det texterna om Erik Niva, Henrik Schyffert, Adam Pålsson och Kim Källström. Från Elle är det texterna om Zara Larsson, Emma Stone, Julia Roberts, Missy Elliott, Sofia Coppola och Diana Orving.

Gestaltningar hänger ihop med gestaltningsteorin. Gestaltningsteorin, eller framing, innebär i korta drag på vilket sätt man väljer att rama in något i en text. Denna inramning är en gestaltning. Beroende på vilken gestaltning som används i en text är det olika saker som visas, och även saker som inte visas. Gestaltningen påverkar alltså vilken information som ges vikt i en text¹.

I de personporträtt som analyserats här är det några gestaltningar som återkommer. Två av dessa gestaltningar är Den framgångsrika mannen, och Den framgångsrika kvinnan. Detta är gestaltningar där fokus läggs på en persons karriär och framgång inom sitt valda yrkesområde. Ytterligare två gestaltningar är Den mjuka mannen och Den starka kvinnan. Detta är gestaltningar som fokuserar mer på hur den intervjuade beskrivs som person och vad hen får prata om.

Gestaltningen den framgångsrika mannen finns närvarande i alla de personporträtt som handlar om män. I denna gestaltning är den huvudsakliga inramningen att texten fokuserar på personens karriär och den framgång som personen nått inom sitt yrkesområde. Detta gör att den information som finns i texten om personen handlar om eller är kopplat till personens jobb. Exempel på hur detta kan se ut är personporträttet som handlar om Adam Pålsson. Genom nästan hela texten pratar reportern och Pålsson om hur det är att vara skådespelare, och de flesta andra ämnen som tas upp blir relaterade till skådespeleriet. När Pålsson till exempel pratar om känslor är detta känslor kring sitt

¹ En mer genomgående beskrivning av gestaltningsteorin finns i teorikapitlet.

jobb och när han berättar att han har en känsla av att folk inte gillar honom är även detta i relation jobbet. Det nämns kort i texten att han har en dotter och att han är förlovad med flickvännen Celie Sparre eftersom hon omnämns som hans fästmö. Det som inte visas i texten är hur han är som pappa, eller hur relationen till fästmön ser ut. Den person som gestaltas blir alltså skådespelaren Adam Pålsson, och det som hamnar i skymundan är pappan och pojkvännen Adam Pålsson.

Ett exempel på att fokuset i texten om Pålsson ligger på hans karriär är inledningen på ingressen. Det står:

”Han är aktuell i tv-serien som kallats för den bästa svenska SVT-deckaren någonsin. Nu förbereder sig Adam Pålsson för sitt livs roll – som Ted Gärdestad.”

Ett annat exempel på ett personporträtt där gestaltningen den framgångsrika mannen används är texten om fotbollspelaren Kim Källström. Här ligger fokuset genom hela texten på hans karriär som fotbollsspelare, och de andra ämnen som tas upp kopplas på olika sätt till hans jobb. Källström pratar till exempel om sin familj – frun Erica och de två barnen Zoë och Bianca – men även detta sker i relation till fotbollen. När relationen till frun tas upp görs det på så sätt att reportern frågar hur det har fungerat att hon har varit tvungen att sätta sin egen karriär åt sidan och flytta med Källström till olika länder där han spelat. När föräldraskapet tas upp görs det ur vinkeln hur Källström fått ihop sitt jobb med att vara en närvarande pappa, vilket inte alltid fungerat. Att fokuset på intervjun är Källströms karriär och vad som fått ge vika för den speglas ganska tydligt i ingressen till porträttet. Det står:

”Efter 14 år utomlands har en av svensk fotbolls största spelare återvänt till Sverige och allsvenskan. För Café berättar Kim Källström om den nyfunna frispråkigheten, familjens stora uppoffringar och karriärens mörkaste stund.”

Gestaltningen den framgångsrika kvinnan finns närvarande i alla de personporträtt som handlar om kvinnor. Precis som i gestaltningen den framgångsrika mannen läggs här fokus på karriär och den framgång kvinnan i fråga nått i sitt yrke. Mycket av det som tas upp i texten blir här inriktat på kvinnans jobb, och den bild som skapas av den porträtterade personen blir den publika personligheten, eller jobbpersönligheten. Ett tydligt exempel på ett personporträtt där denna gestaltning används är texten om Diana Orving. Här läggs allt fokus i texten på Orvings jobb som designer, och den person som visas i texten blir designern Diana Orving. Det som inte visas i texten är alla andra sidor hos Orving – om hon har någon familj, om hon har några andra intressen eller vad hon tycker om att göra på fritiden.

Redan i ingressen till personporträttet om Orving är det tydligt att texten kommer fokusera på hennes jobb som designer. Det står:

”Sedan hon började sälja sina kreationer som 15-åring har Diana Orving skapat ett alldeles eget modeuniversum. Med 18 balleriner i koreografi av Alexander Ekman nådde Årets designer nya höjder på ELLE-galan.”

Ett annat exempel på ett personporträtt där gestaltningen den framgångsrika kvinnan används är texten om Emma Stone. Även här, precis som i porträttet om Diana Orving, ligger det huvudsakliga fokuset i texten på Stones karriär och den person som visas i texten är skådespelaren Emma Stone. Det som inte visas är till exempel hur relationen med hennes pojkvän Andrew Garfield ser ut, om hon har några intressen utöver skådespeleri, vad hon ägnar sig åt när hon inte jobbar och om hon har några andra viktiga relationer i sitt liv.

Reportern beskriver Stones stora genombrott som skådespelare:

”Tre år efter långfilmsdebuten i Supersugen fick Emma sitt stora genombrott i komedin Easy A, där hon spelade tonårstjejen Olive som kämpar för att bli populär i skolan. Rollen ledde till hennes första Golden Globe-nominering...”

Här beskrivs alltså när Stones stora genombrott skedde. Längre fram räknas de filmer Stone har gjort upp. Här kläms det in i en parentes att det var under inspelningen av filmen The amazing spider-man som hon träffade sin pojkvän. Det står:

”Karriären fortsatte spikrakt uppåt med Crazy, stupid, love och Niceville (båda 2011), sedan The amazing spider-man (2012), som spindelmannens kärleksobjekt Gwen Stacy (det var då hon träffade pojkvännen Andrew Garfield), följt av Woody Allens Magic in the molnigt (2014) och Birdman, som ledde till hennes första Oscarsnominering.”

Här visas ganska tydligt var fokuset i texten ligger. Stones karriär beskrivs detaljerat, och vilka filmer hon gjort anses vara viktig information för läsaren. Hennes relation till pojkvännen tillskrivs inte lika stor vikt, då detta är enda gången han nämns i texten.

I gestaltningen den mjuka mannen ges den person som intervjuas utrymme att prata om ämnen som kanske inte alltid brukar förknippas med intervjuer som handlar om män. Detta kan till exempel vara ämnen så som känslor och tankar kring en relation, om de har några osäkerheter eller någon typ av ångest eller tankar och känslor kring föräldrarollen. Det blir alltså denna typ av information som visas i den här gestaltningen. Det som inte visas är andra ämnen som kanske annars brukar förknippas mer med intervjuer gjorda med män, som till exempel åsikter om olika sakfrågor.

Ett exempel på ett personporträtt där gestaltningen den mjuka mannen används är texten som handlar om Henrik Schyffert. Schyffert får på flera ställen i texten prata om känslor, kopplade till till exempel relationer eller föräldraskap. Han får även prata om att han har social fobi och kan få ångest av olika sociala sammanhang. Schyffert säger:

”Så många gånger jag varit på fester och stått i pannrum och tittat på hockeyklubbor i en timme för att jag fick sån jävla panikångest av att stå där uppe i kostym i strumplästen och småprata om lägenhetspriser. Det är det värsta, värsta jag vet.”

Här kan man se att Schyffert tillåts vara känslig och visa fler sidor av sig själv än det som har med till exempel hans karriär eller publika persona att göra. Detta gör att det skapas en bild av honom som en mjukare, mer känslig man.

Gestaltningen den starka kvinnan ramar in den person som intervjuas på så sätt att hon framställs som självsäker och självständig. Här visas en kvinna som är säker på sin sak, kan visa auktoritet och kan uttrycka sina åsikter. I den här gestaltningen ges alltså utrymme för ämnen som kanske snarare brukar förknippas med texter som handlar om män än om kvinnor. Det som inte visas i den här gestaltningen är om personen bär på några osäkerheter eller känner någon form av ångest eller andra typer av liknande känslor. Ett exempel på ett personporträtt där den här gestaltningen används är texten om Zara Larsson. Genom hela personporträttet framställs Larsson som väldigt självsäker och trygg i sina åsikter. Hon vet vad hon tycker om olika saker och hon står upp för sina åsikter. När reportern och Larsson pratar om att bråka med folk på sociala medier säger Larsson:

”Sedan är det skillnad på en beef och att ha en åsikt och stå för den. Det är klart att män känner sig kränkta hela tiden, men det mår inte jag dåligt av. Jag menar att patriarkatet är skitjobbigt och att

det förstör för så många kvinnor och män. Om de blir kränkta av det så är det 'Men snälla du!'. Många som hatar på mig hatar ju inte mig, de hatar mina åsikter och vill inte att det ska bli jämställt."

Här står Larsson upp för sina feministiska åsikter och visar att hon är trygg i dem, eftersom hon inte böjer sig när andra uttrycker andra åsikter som står i kontrast till hennes egna.

Även i personporträttet om Sofia Coppola används gestaltningen den starka kvinnan. Precis som Zara Larsson står Coppola upp för de åsikter hon har och menar att de perspektiv hon kan bidra med i sina filmer är viktiga. När reportern frågar om Coppola definierar sig själv som feminist säger Coppola:

"Det känns som att ordet används så mycket nu för tiden, och på ett laddat sätt. Men jag anser självklart att alla människor ska ha samma rättigheter och hoppas att jag bidrar i den diskussionen. Jag har en kvinnlig rollista med starka karaktärer. Det är viktigt med fler kvinnliga infallsvinklar i konst- och filmvärlden."

Både Zara Larsson och Sofia Coppola ges utrymme att uttrycka sina åsikter, genom att reportern ställer den typen av frågor. Här gestaltas alltså båda två som starka, och här visas att de är säkra på sin sak och att de kan uttrycka vad de tycker och tänker.

6.3 Könsroller och normbrott

Performativitet är när något upprepas tillräckligt många gånger för att skapa en identitet, alltså att vi skapar våra könsidentiteter genom att agera antingen maskulint eller feminint (Ambjörnsson, 2006:137). Detta skapar en persons genus. Detta genus kan ligga linje med det vi kön vi förväntas ha, alltså om en man agerar maskulint, eller en kvinna agerar feminint. Men ett genus behöver inte gå i linje med förväntningarna – en kvinna kan till exempel agera maskulint (Butler, 2005:72). Den heterosexuella matrisen kan ses som en sorts tvingande heteronormativ mall, där kön och begär ska vara i linje med förväntningarna. Alltså man, maskulin, attraherad av kvinnor och kvinna, feminin, attraherad av män (Ambjörnsson, 2006:112-113). Subversivitet är när det sker brott mot den här mallen. Exempel på subversivitet kan till exempel vara en man som är attraherad av män, eller kvinna som agerar maskulint (Ibid:144).²

I de personporträtt som analyserats behandlas kön på olika sätt. Det dominerande är att det tas upp på så sätt att den som intervjuas reflekterar kring kön utifrån olika perspektiv. Det kan även se ut så att kön enbart nämns kort i texten. Ett exempel på när kön nämns kort i texten finns i personporträttet om Adam Pålsson. Där används kön enbart för att beskriva en grupp människor.

Ett exempel på ett personporträtt där den intervjuade reflekterar kring kön är texten om Sofia Coppola. Coppola pratar här om hur hon tycker det är viktigt att berätta historier ur ett kvinnligt perspektiv, eftersom de är underrepresenterade. Coppola säger:

"Jag har en kvinnlig rollista med starka karaktärer. Det är viktigt med fler kvinnliga infallsvinklar i konst- och filmvärlden."

² En mer genomgående beskrivning av dessa teorier finns i teorikapitlet.

Reportern frågar då om hon tror att hennes publik är övervägande kvinnlig. Coppola svarar:

"Nej, jag vet inte. Kanske både och. Jag tänker mer på det jag vill förmedla, som ju är ur ett kvinnligt perspektiv. Och sådana är i minoritet jämfört med de manliga perspektiven. Jag tycker det är viktigt att olika röster representeras inom alla områden."

Även Julia Roberts och Zara Larsson reflekterar kring hur det är för kvinnor som grupp. Julia Roberts tar upp det precis i slutet av texten när reportern frågar vad hon tycker om att kvinnor ofta får frågor om hur de jobbar mot sitt åldrande medan män aldrig får sådana frågor.

Julia Roberts säger:

"Ja, det är sannerligen obalanserat. Det cementerar en stereotyp, att det finns någon sorts värdighet i manligt åldrande som kvinnor saknar, vilket jag inte håller med om. Det finns lika många välbevarade 50-åriga kvinnor som män och det finns människor som ser förfärliga ut vid 40. Det har inte med tid att göra, snarare vem man är. Så att bunta ihop oss som 'kvinnor i kamp mot åldrandet' är rätt löjligt."

I texten om Zara Larsson tas feminism upp flera gånger, och Zara pratar om hur viktigt det är för henne att hela tiden jobba för att samhället ska bli jämställt och att få andra att också inse det. Larsson säger:

"Om jag har lyckats få en enda person att inse att det här är jätteviktigt, att det är klart att jag är feminist och tror på jämställdhet och att det finns grupper som är förtryckta och grupper med makt, då är jag nöjd."

I texten om Missy Elliott tas kön upp flera gånger genom texten, men här är det reportern som reflekterar över det istället för Missy Elliott. Här ligger fokus på hur det är att leva och växa upp som svart kvinna i USA. När reportern beskriver hur Elliott fick reda på att hon har Graves sjukdom, och därför gick ner väldigt mycket i vikt står det:

"...när hon under en radiointervju i New York försökte förklara sitt tillstånd tyckte programledaren att viktnedgången var en fördel med sjukdomen. Att vara kvinna är att inse att ens kropp kan vara betydligt viktigare än ens begåvning."

Även i personporträttet om Henrik Schyffert nämns kön. Reportern frågar Schyffert om han har många kompisar. När Schyffert svarar kommer han in på att kvinnor och män umgås på olika sätt. Schyffert säger:

"Jag har ju lärt mig att man aldrig ska säga 'killar är så här och tjejer är så här', men min erfarenhet är att killar gärna gör saker tillsammans, aktiviteter, som jakt, träning, åka och kolla på nån match. Då kan man känna att man behöver varandra, men man har inte den där sitta och fika i tre timmar och prata om livet."

Det är enbart i ett av personporträtten som den intervjuade på något sätt reflekterar kring sitt eget kön. Detta sker i relation till personens yrke. I texten om Henrik Schyffert pratar Schyffert om sin roll som komiker och hur han tycker det är roligt när folk säger saker man inte får säga, men att det samtidigt kan bli väldigt fel. Schyffert säger:

"Men jag som är vit medelålders man måste vara extra noga, jag slår ju neråt hur jag än gör. Jag har ju bara två gubbar över mig och tusen under mig."

Schyffert reflekterar här kring att han är man, och att han genom detta är mer privilegerad och har mer makt än många andra. Det är dock ingen reflektion som leder till någon form av normbrott eller

subversivitet, utan det blir snarare ett konstaterande av att han som man står högre upp i samhället än andra som inte är män.

Vad gäller sexualitet är det så att i de texter där det nämns om den intervjuade har en partner, är det dominerande heterosexuella relationer som tas upp. Det är alltså en väldigt starkt genomgående heteronormativitet i dessa texter. Det kan även vara så att texten inte nämner om personen som intervjuats har någon partner eller inte, och här nämns heller inte någonting om den intervjuades sexuella läggning. Det behandlas alltså inte om personen är heterosexuell eller om hen har en annan sexuell läggning. I de personporträtt där det nämns att den intervjuade har en partner skiljer det sig åt hur mycket den intervjuade pratar om relationen till sin partner. Något som dock gäller för alla dessa texter är att de aldrig tar upp valet av partner. Den intervjuades sexualitet är alltså ingenting som behandlas, och det tas därför inte upp om personen är heterosexuell eller har en annan sexuell läggning.

Bland de personporträtt som analyserats i den här frågan sker inga större normbrott, det är alltså inga direkt subversiva handlingar eller identiteter som porträtteras. Det är dock vissa saker som nämns eller tas upp i texterna som kan ses som ett något mildare sätt att bryta mot den rådande normen, men det är inget av dessa normbrott som är så pass stora att de kan ses som subversiva handlingar.

Ett exempel på denna typ av mildare normbrott är när Henrik Schyffert pratar om hur relationen med hans före detta fru, Bea Uusma, såg ut. Reportern och Schyffert har precis pratat om hur människor som precis lärt sig säga nej till saker kan framstå som lite nyfrälsta. Schyffert säger:

Schyffert: "Jag var en sån! Jag gick omkring som om jag hade träffat Jesus. 'Nej!'"

"Henrik Schyffert håller upp handflatan framför kroppen, som en trafikpolis."

Schyffert: "Sånt där höll jag på med. Satte mig själv i första rummet."

Reporter: "Traditionellt har det väl oftast varit kvinnor som har behövt tänka på att de inte ska vara alltför mycket till lags."

Schyffert: "Ja, men vi hade ett tvärtomförhållande. 'Sädesfälten böja sig för vinden.' Det var liksom jag. Alla till lags hela tiden. Diska, städa, plocka, fixa och 'vad tycker du?'"

Här menar Schyffert att han fått jobba på att inte alltid sätta andras känslor och mående framför sina egna. Detta är något som ofta kan förknippas med kvinnor snarare än män. Att agera på detta sättet kan därför ses som ett sätt att bryta normer, om än försiktigt.

Även i personporträttet om Zara Larsson finns denna typ av mildare normbrott med. I början av texten skriver reportern om Larssons uppväxt och att hennes karriär gått stadigt uppåt. Det står:

"Trots det tycks hon befriande fri från duktighetskomplex och prestationsångest."

Larsson: "Man måste välja sina strider. Vill jag lägga min energi på att ha ett rent rum och högsta betyg, eller vill jag fokusera på det jag tycker är kul? Jag har fått privilegiet att få göra det jag älskar och kan lägga all min energi på det i stället för att vara en duktig flicka."

Larsson går här emot den typ av duktighetskomplex som ofta brukar förknippas med kvinnor. Detta kan ses som ett sätt att vara normbrytande.

Ytterligare ett exempel på ett personporträtt där denna typ av försiktiga normbrott tas upp är personporträttet om Julia Roberts. Roberts får en fråga av reportern om varför hon väljer att klä sig i kostym. Roberts svarar:

”Jag ville känna mig självsäker, och det är något med en kostym som gör att den känns som en rustning på mig. Som att jag kan hantera vad som än händer, medan jag känner mig mer utsatt i en blåsa eller klänning. Jag tycker om herrkläder, jag är bekväm i dem, och som tur är lever vi i en tid när folk accepterar det.”

Roberts svar kan ses som att hon är medveten om att valet att klä sig i herrkläder är något som tidigare skulle ha setts som väldigt normbrytande och kanske inte skulle vara tillåtet, men att det nu är något som fått en mycket bredare acceptans. Att klä sig i herrkläder kan trots att det är mer accepterat nu än det varit förr, ses som en typ av normbrott.

Även om det inte finns några direkt subversiva handlingar eller identiteter i personporträtten, finns det alltså vissa texter där den som porträtteras gör eller säger något som kan ses som försiktiga normbrott. Något som dock är dominerande för de personporträtt som analyserats i den här frågan är att kvinnorna porträtteras som starka, självständiga kvinnor och att männen porträtteras som mjuka män som tillåts vara känsliga. Även om alla texterna inte har något i sig som direkt sticker ut som normbrytande, så är detta något som stämmer in på alla de personer som porträtteras. Männen tillåts vara känsliga, och det ges utrymme att prata om ämnen som män kanske inte alltid får prata om. Exempel på sådana ämnen är kärleksrelationer, hur det känns att vara förälder eller osäkerheter de bär på. Kvinnorna å andra sidan presenteras som starka och självständiga. De får många frågor om sin karriär, och får uttrycka åsikter om till exempel feminism. Vidare är heteronormativitet något som också det dominerar i texterna. Om kärleksrelationer tas upp i en text är det alltid en heterosexuell relation. Om kärleksrelationer inte tas upp, tas inte heller personens sexuella läggning upp. Heteronormen, att män förväntas attraheras av kvinnor och kvinnor förväntas attraheras av män är alltså inget som ifrågasätts i personporträtten.

7. Sammanfattning av resultat och analys samt återkoppling till tidigare forskning

7.1 Sammanfattning av resultat och analys

De resultat som denna studie kommit fram till är att det finns vissa likheter och att det finns vissa skillnader i hur den intervjuade gestaltas, beroende på den intervjuades kön. Det de har gemensamt är att det är dominerande att den som intervjuats är aktuell med något relaterat till sin karriär, och att den intervjuade beskrivs som framgångsrik och kompetent inom sitt område. Fokuset på jobb bidrar till att andra ämnen som tas upp i porträtten blir relaterade till personens karriär. Detta gäller för huruvida personen framställs som självsäker, ödmjuk eller både självsäker och ödmjuk. Något som skiljer personporträtten om män och personporträtten om kvinnor åt är att det finns exempel på alla dessa tre framställningar om männen – vissa framställs som självsäkra, andra som ödmjuka och andra som både och. Kvinnorna däremot framställs enbart som både självsäkra och ödmjuka.

Vad gäller familj och relationer är det dominerande att detta berörs på något sätt, men det finns även personporträtt där detta inte nämns över huvud taget. Vissa personporträtt nämner familj kort och här läggs då inget större fokus på hur den intervjuade ser på sin familjesituation. Detta gäller främst personporträtt om män. De familjerelationer som är dominerande i personporträtten är barn och/eller partner. Det kan även vara så att det behandlas hur den intervjuades familjerelation med syskon eller föräldrar ser ut. Detta gäller för både personporträtt som handlar om kvinnor och personporträtt som handlar om män. Det som skiljer texterna om kvinnor och texterna om män åt är

att kvinnor oftare får frågor om hur det är att vara förälder, medan det snarare konstateras att männen är föräldrar. Det finns dock några texter om män som bryter mot detta, där den intervjuade får frågor om föräldrarollen.

Även fokus på utseende och stil skiljer personporträtten om kvinnor och män åt. I de texter som handlar om kvinnor läggs fokus på den intervjuades utseende eller klädstil, och det ställs frågor om detta. I texterna om män finns utseende eller klädstil snarare med i beskrivningar av personen. I texterna om kvinnor tas utseende eller klädstil upp som ett sätt att visa på hur bra personen är, eftersom hon är så vacker eller har en snygg klädstil. Detta får delvis samma funktion i texterna om män, men ges inte samma vikt som i texterna om kvinnor.

De gestaltningar som återkommer i personporträtten är Den framgångsrika mannen och Den framgångsrika kvinnan, samt Den mjuka mannen och Den starka kvinnan. I gestaltningarna den framgångsrika mannen och den framgångsrika kvinnan läggs fokus på personens karriär och den framgång som personen nått inom sitt yrkesområde. Mycket av den information som finns i texten blir därför kopplad till personens jobb. Det som inte visas i texten är då andra sidor hos personen – om personen har en partner och hur den relationen i så fall ser ut, om personen har några andra intressen eller vad hen tycker om att göra på fritiden. Den person som visas i dessa gestaltningar blir jobbpersonen, men inte så mycket annat.

I gestaltningen den mjuka mannen skapas det plats för den intervjuade att prata om ämnen som kanske inte alltid förknippas med intervjuer med män. Exempel på sådana ämnen är känslor eller tankar kring relationer, osäkerheter eller ångest, eller föräldrarollen. Det som inte visas i denna gestaltning är andra ämnen som kanske oftare förknippas med intervjuer med män, som till exempel åsikter i olika sakfrågor. I gestaltningen den starka kvinnan framställs den intervjuade som självsäker och självständig. Här presenteras en kvinna som är säker på sin sak, kan visa auktoritet och kan uttrycka sina åsikter. Det som inte visas i den här gestaltningen är om den intervjuade bär på några osäkerheter eller ångest eller andra liknande känslor.

Kön behandlas på olika sätt i de personporträtt som analyserats. Det dominerande är att den intervjuade reflekterar kring kön utifrån olika perspektiv, men då inte kring sitt eget kön utan snarare utifrån ett mer gruppinriktat perspektiv. Det är enbart i ett personporträtt som den intervjuade reflekterar över sitt eget kön. Det dominerande för de personporträtten där den intervjuade har en partner är att det är heterosexuella relationer som tas upp. Det nämns här inte om den intervjuade är heterosexuell eller har en annan sexuell läggning. Heteronormativiteten är alltså väldigt stark i dessa texterna. Det samma gäller för de personporträtt där det inte nämns om den intervjuade har en partner eller inte. Det sker heller inga större normbrott i de personporträtt som analyserats. Det är alltså inga subversiva identiteter eller handlingar som porträtteras. Det sker dock vissa försiktiga normbrott i texterna, men inga av dessa är så pass stora att de kan ses som subversiva.

7.2 Återkoppling till tidigare forskning

De kvinnor och män som porträtteras i Elle och Café är alla framgångsrika personer som har en lyckad karriär och är bra på sitt yrke. Även om alla porträtt inte enbart fokuserar på personens jobb är det tydligt att alla intervjuats eftersom de är aktuella med något som har med deras jobb att göra. Detta är något som gäller för både de personporträtt som handlar om män och de personporträtt som handlar om kvinnor. Det finns dock vissa saker som skiljer porträtten om män och porträtten om

kvinnor åt. Ett sådant ämne är att männen ofta framställs som självsäkra i sin yrkesroll medan kvinnorna oftare framställs som mer ödmjuka. Detta stämmer överens med de maskulina och feminina personporträttsnormer som Siivonen (2007) nämner i sin avhandling *Personporträttet som tidningsgenre*. Siivonen skriver att ambition gällande karriären är något som är underförstått när det gäller porträtt om män, och detta stämmer väl överens med de resultat som kommit fram i den här studien. Vidare skriver Siivonen att det i den feminina personporträttsnormen ingår att en kvinna är ödmjuk inför framgång i sin karriär. Även detta går i linje med resultaten för den här studien, då de kvinnor som porträtterats genomgående framställs som ödmjuka när det gäller deras jobb och den framgång de nått. Resultaten visar dock också att vissa av männen framställs även som ödmjuka, och att kvinnorna även framställs som självsäkra. Detta bryter alltså mot de resultat som Siivonen visar i sin avhandling.

Ytterligare ett ämne som skiljer personporträtten om män och kvinnor åt är på vilket sätt familj och relationer beskrivs eller tas upp. I de fall det nämns om de har barn, får kvinnorna oftare frågor om föräldralivet än vad de män som har barn får. Vad gäller männen är det snarare ett konstaterande att de har barn. Även detta kan sägas gå i linjen med det Siivonen (2007) skriver om maskulina och feminina personporträttsnormer. Siivonen menar att i den feminina normen förväntas det att kvinnan har barn och att hon är den som tar hand om barnen, medan det i den maskulina normen ser ut så att mannen är den försörjande föräldern och pappa på fritiden. Han förväntas inte heller ha barn. Männen som intervjuas i de texter som tagits upp av den här studien porträtteras inte som pappor på fritiden rent explicit, men då det snarare är ett konstaterande att de har barn skulle det kunna tolkas som att föräldrarollen inte ses på på samma sätt för männen som för de kvinnor som finns med i studien. Grettve och Nordén (2015) skriver i uppsatsen *Allt om förlossningen, amning, kärleken och karriären* att det kvinnor som porträtteras i tidskriften *Mama* är kvinnor som gör allt och lite till och att de gestaltas som "...i första hand mor, i andra hand allt annat." (s. 47). Detta går delvis i linje med resultaten som visar att de kvinnor som porträtteras i *Elle* som har barn får fler frågor om föräldraskapet än vad männen som porträtteras i *Café* får. De kvinnor som ingår i Grettve och Nordéns studie har dock intervjuats för en tidskrift som är helt inriktad på moderskapet, vilket de personporträtt som ingår i den här studien inte är.

Även fokuset på utseende och klädstil skiljer porträtten om män och kvinnor åt. I personporträtten om kvinnor är utseende och klädstil något som tas upp i mycket större del än i personporträtten om män. I porträtten om män nämns utseende eller klädstil ibland, för att beskriva personen som intervjuas. I personporträtten om kvinnor är det snarare så att utseende eller klädstil beskrivs som ett sätt att visa hur bra personen är, eftersom hon är så vacker eller har en så snygg klädstil. Det är även flera kvinnor som får frågor av reportern som relaterar till utseende eller klädstil. Detta kan både kopplas till Siivonens feminina och maskulina personporträttsnormer, men även till de feminina och maskulina stereotyper som Wood (1998) skriver om. I de normer Siivonen kommit fram till står det att "kvinnor gillar flärd" och att "män är som dom är". Detta stämmer väl överens med resultaten, eftersom kvinnorna får frågor om utseende och klädstil medan det samma inte gäller för männen. Wood nämner de feminina stereotyperna ung, smal och dekorativt objekt. Dessa visar att kvinnor stereotypiskt brukar framställas som unga och vackra, vilket delvis stämmer in på de porträtt om kvinnor som ingår i den här studien. De framställs ofta som vackra, men det läggs inte något särskilt fokus på deras ålder.

Något som blir tydligt när man ser till det som står ovan är att det förväntas att kvinnorna ska vara och göra mycket mer än männen. De har en lyckad karriär, de har i många fall familj och barn och de förväntas bry sig om sitt yttre. Detta går i linje med det som Castle (2015) kommer fram till i sin

masteruppsats *Unapologetically Elle*. Castle kommer där fram till att det är stort fokus på att kvinnor kan ha allt på en gång, men att detta inte tar hänsyn till patriarkala strukturer som bygger på förväntningar att kvinnor ska göra mycket mer än män.

En av forskningsfrågorna i den här studien riktar in sig på om det sker någon typ av normbrott i de personporträtt som publiceras i *Elle* och *Café*, och om det är några subversiva handlingar eller identiteter som porträtteras. Resultaten visar att det inte sker några större normbrott, utan att det snarare är så att det är vissa texter som tar upp försiktiga normbrott. Dock är det inte några handlingar eller identiteter som direkt kan ses som subversiva i den mening som Ambjörnsson (2006) beskriver dem. Det är inget av de personporträtt som på något sätt behandlar ämnet sexualitet eller sexuell läggning, utan alla de kärleksrelationer som tas upp är heterosexuella. Heteronormativiteten är alltså något som starkt genomsyrar alla de texter som analyserats. Utifrån detta kan man säga att personerna i porträtten följer Butlers (Ambjörnsson, 2006) heterosexuella matris. Alla män följer alltså mallen man – manlig – attraheras av kvinnor och alla kvinnor följer mallen kvinna – kvinnlig – attraheras av män. Det skulle dock kunna vara så att någon av personerna egentligen bryter mot den här mallen, till exempel genom att ha en annan sexuell läggning än heterosexuell. Detta är dock inte något som tas upp i något av personporträtten, så detta går därför inte att se.

Det finns flera gestaltningar som återkommer i personporträtten. Dessa är Den framgångsrika mannen, Den framgångsrika kvinnan, Den mjuka mannen och Den starka kvinnan. Enligt Entman (1993) bygger gestaltningar på att man väljer att belysa och lyfta fram viss information och vissa ämnen i en kommunicerande text. Vidare menar Altheide (1996) att gestaltningar även bygger på att välja bort att lyfta vissa ämnen. De gestaltningar som hittats i texterna gör just detta: väljer att lyfta fram vissa ämnen, och väljer bort andra. Hardin och Whiteside (2010) menar att gestaltningar kan bidra till att cementera vissa maktstrukturer, och att en sådan maktstruktur är patriarkatet. Detta kan delvis sägas stämma överens med de resultat angående gestaltningar som den här studien hittat. Gestaltningen Den framgångsrika mannen visar män som framgångsrika och lägger stort fokus på männens karriär, men väljer då bort att visa deras familjer eller känslor. Detta ligger i linje med de patriarkala strukturer som finns i samhället. Det ligger även i linje med de feminina och maskulina stereotyper som Wood (1998) skriver om, och även de stereotyper som Van Zoonen (1995) tar upp. Wood menar att män ofta visas som att de har mycket makt och har positioner med hög status, och Van Zoonen menar att män ofta framställs som auktoritativa, med mycket makt och att de har jobb med hög status. Gestaltningarna Den mjuka mannen och Den starka kvinnan går i linje med de resultat Engström (2008) presenterar i sin avhandling *Genus & genrer – forskningsanknutna genusdiskurser i dagspress*. Engström menar att det i texter som publiceras i tidningars kultur-delar finns "...starka, framgångsrika kvinnor och 'mjuka' män..."(s. 240). Detta kan sägas vara det samma som framställs i gestaltningarna den mjuka mannen och den starka kvinnan.

8. Referenser

- Altheide, D. (1996). *Qualitative Media Analysis*. Thousand Oaks: SAGE Publications.
- Ambjörnsson, F. (2006). *Vad är queer?*. Stockholm: Natur och kultur.
- Butler, J. (2006). *Genus ogjort*. Stockholm: Norstedts akademiska förlag.
- Butler, J. (2005). *Könet brinner!*. Enskede: TPB.
- Castle, E. (2015). *Unapologetically Elle: how personal experience in Elle contributes to the magazine's third-wave feminist identity* (Master's thesis). Columbia: University of Missouri. Hämtad från <https://search-proquest-com.ezproxy.ub.gu.se/docview/1835860297?accountid=11162>
- Connell, R. W. (2015). *Om genus*. Göteborg: Daidalos.
- de Beauvoir, S. (2002). *Det andra könet*. Stockholm: Norstedt.
- Engström, K. (2008). *Genus & genrer: forskningsanknutna genusdiskurser i dagspress* (Doktorsavhandling, Medier och kommunikation, 11). Umeå: Institutionen för kultur- och medievetenskaper. Hämtad från <http://umu.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A141476&dswid=8338>
- Entman, R. M. (1993). Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of Communication*, 43(4), 51-58. doi:[10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x](https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x)
- Esaiasson, P., Giljam M., Oscarsson, H. & Wägnerud, L. (2012). *Metodpraktian – konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Norstedts juridik.
- Grettev, L. & Nordén, I. (2015) *Allt om förlossningen, amningen, kärleken och karriären: en analys av mammarollen i personporträtt i tidskriften Mama* (Kandidatuppsats). Göteborg: Institutionen för journalistik, medier och kommunikation, Göteborgs universitet. Hämtad 2018-02-11 från <http://hdl.handle.net/2077/40479>
- Hardin, M. & Whiteside, E. (2010). Framing Through a Feminist Lens: A tool in support of an activist research agenda. In P. D'Angelo & J. A. Kuypers (Ed.), *Doing news framing analysis: empirical and theoretical perspectives* (s. 312-330). New York: Routledge.
- Shehata, A. (2015). Journalistikens dagordningar och gestaltningar. I M. Karlsson & J. Strömbäck (Red.), *Handbok i journalistikforskning* (s. 353-371) Lund: Studentlitteratur.
- Siivonen, J. (2007). *Personporträttet som tidningsgenre: en närläsningstudie med fokus på innehållsliga teman, berättarkonventioner och kön* (Doktorsavhandling) Helsingfors: Forskningsinstitutet Svenska social- och kommunalhögskolan vid Helsingfors universitet.
- Strömbäck, J. (2009) *Makt, medier och samhälle: en introduktion till politisk kommunikation*. Stockholm: SNS förlag.

TS Mediefakta. (2016). *Mediefakta & upplagor*. Hämtad 2018-02-11 från <https://ts.se/mediefakta-upplagor/tidskrifter/>

Van Zoonen, L. (1995) Gender, Representation, and the Media. In J. Downing, A. Mohammadi & A. Sreberny-Mohammadi (Ed.), *Questioning the media: a critical introduction* (s. 311-328). Thousand Oaks: SAGE Publications.

Wood, J. T. (1998). *Gendered lives: communication, gender and culture*. (3. ed.) Belmont, CA: Wadsworth.

Analyserade artiklar

Café

Eklund, S. (2017, december). Ruben utanför rutan. *Café, december*, 62-76.

Ekman, K. (2017, oktober). Har Bill DET?. *Café, oktober*, 64-74.

Heimerson, S. (2017, november). Stefans sista strid. *Café, november*, 62-74.

Kellman Larsson, J. (2017, mars). Adams många ansikten. *Café, mars*, 52-62.

Lindström, D. (2017, juni). Zlatans hemlighet. *Café, juni*, 40-45.

Månsson, O. (2017, juli/augusti). Hem till gården. *Café, juli/augusti*, 52-64.

Persson, E. (2017, januari/februari). The Erik Nivå Show. *Café, januari/februari*, 46-58.

Persson, E. (2017, maj). Room for Renck. *Café, maj*, 44-55.

Persson, E. (2017, september). Fördel, Sverrir. *Café, september*, 46-58.

Rydell, M. (2017, april). Räddaren i nöden. *Café, april*, 50-64.

Elle

Cutten, J. (2017, september). Who's the boss?. *Elle, september*, 82-89.

Dolata, V. (2017, juli). Sofias värld. *Elle, juli*, 68-72.

Dolata, V. (2017, oktober). Allt ljus på Julia. *Elle, oktober*, 96-102.

Jøhnk Christensen, T. (2017, maj). Emmas eget Lalaland. *Elle, maj*, 78-82.

Kaadzi Ghansah, R. (2017, augusti). Missy E. *Elle, augusti*, 64-72.

Kachka, B. (2017, februari). Modiga Magnetiska Michelle. *Elle, mars*, 74-78.

Lundström, L. (2017, november). Veronicas värld. *Elle, november*, 84-89.

Matsson, K. (2017, januari). Queen Z. *Elle, januari*, 58-64.

Strömquist, S. (2017, april). Dianas värld. *Elle, april*, 66-73.

Tillet, S. (2017, juni). Saint Solange. *Elle, juni*, 64-67.